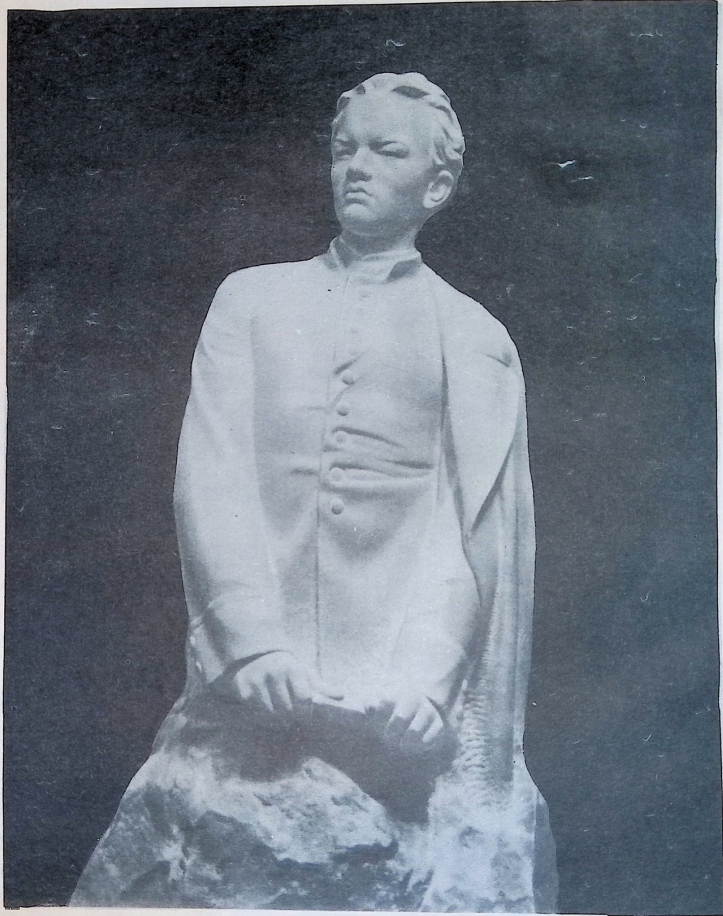

140 /
1958/3

ვერცხლის

4
საბარეო
1958

ლენინი—გიგანჯიანი.

პ ი თ ნ ე რ ი

საქართველო
საბჭოთაო სოციალისტური რესპუბლიკა

შ ი ნ ა ა რ ს ი

83.

- ა. კონონოვი—მდინარე შუნზე (მოთხრობა, თარგმნა ე. ჩხიკვაძემ) 2
  - ბ. მარშაკი—ბუა (ზღაპარი ლექსად, თარგმნა გ. გოგიავილიმა) 5
  - ვ. ოქროპირიძე—ერთ ეზოში (ნარკვევი) 8
  - რ. ამუხინა—ქოლგა (მოთხრობა, თარგმნა ფ. ნიშნიანიძემ) 12
  - ლ. სულაბერიძე—ყანაში (ლექსები) 15
  - რ. ჩაჩანიძე—ვერცხლის ხეობის საიდუმლოება (მოთხრობა) 16
  - ტეკნიკის სამყაროში 23
  - ნ. კეცოველი—ტყე (წერილი) 24
  - ზ. პარედი—(თარგმნა შ. დარახველიძემ) 28
  - გ. დათუაშვილი—ჩვილი ბარტყებისათვის (ბუნების კარი) 30
  - მოკლედ ყველაფერზე 31
  - გასართობი 32
  - ნ. ოქროპირიძე—რკოს სათამაშოები (წერილი) 32
  - გარეკანის პირველ გვერდზე „ქილაობა“—ნახ. დ. ხაბუტაშვილისა, მეორე გვერდზე „ლენინი—გომნაზიელი“ ქანდაკება ვ. ციგალისა, მესამე გვერდზე „რკოს სათამაშოები“ შესრულებული ნ. ოქროპირიძის მიერ, ნახატი გ. ფოცხიშვილისა. მეოთხე გვერდზე იუმორი.
- ვეურნალი დასურათებულია მხატვრების: კ. მახარაძის, დ. ხაბუტაშვილის, რ. ცუცქერიძის, ალ. გიგოლაშვილისა და დ. ნოღიას მიერ.

რედაქტორი რევაზ მარჯანი

სარედაქციო კოლეგია: შ. ბერიანიძე, რ. ელანიძე, მ. ლეხანიძე (პ/მგ. მდივანი), მარიჯანი, რ. ქორჭია, გ. ფოცხიშვილი (სამხატვრო რედაქტორი).

საქართველოს ალკა
ცენტრალური კომიტეტის
ქოველთვიური
საბავშვო ჟურნალი

4

აპრილი
1958

გამომცემის ფული
XXXII

ს ა ბ ლ ი ტ ვ ა ზ ი

9557

ა. კონკოვა

ნახ. ალ. გიგოლაშვილისა

მდინარე შუშუბე

სოფელი შუშენსკოე ციხირში, მდინარე შუშის ნაპირას მდებარეობს. ძველ დროში ბევრმა მისი არსებობაც არ იცოდა: რკინიგზასა და დიდ ქალაქებს დაშორებული, სადღაც, ტყეებსა და ტბებს იქით იყო იგი გადაკარგული. ამ სოფელამდე წერილებიც კი იშვიათად აღწევდა.

შუშენსკოეს განაპირას ცხოვრობდა ღარიბი გლეხი სოსიპატჩი. მას ძმისწული ჰყავდა, რომელსაც სახელად ალექსეი ერქვა, სოსიპატჩი კი ლიოშკას ეძახდა.

სოსიპატჩი იხევებზე და კურდღლებზე სანადიროდ ხშირად დადიოდა. ლიოშა თან არასოდეს არ მიჰყავდა — პატარა ხარო.

ერთხელ, ამის გამო, ლიოშამ იტირა კიდევ, სოსიპატჩი კი სანადირო მზადებს ვანგებ აჭინაურებდა, — ეტყობოდა, ვილაცას ელოდა. ლიოშა მის გვერდით იდგა და ტიროდა. იმ წუთს სოსიპატჩი იმდენად სძულდა,

რომ მისი დანახვაც კი არ უნდოდა და ამიტომ შარაგზისაკენ იყურებოდა, იქ კი ჰყვოდა გვირილები და სერანობდნენ ბატები. ასეთი იყო ეს წყნარი შარაგზა.

ხოლო ამ შარაზე გარკვევით ჩანდა მხარზე თოვგადაკიდებული, შავ პიჯაკში გამოწყობილი კაცი. იგი სწრაფად მოაპიჯებდა, ჩანდა სოსიპატჩიდან მოიჩქაროდა.

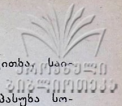
ლიოშამ ცრემლების შესაჩერებლად ხელის გულში თვალეზე მიიფარა, შემდეგ ხელები ჩამოიღო და უფრო ატირდა: სოსიპატჩი პიჯაკიან კაცს მასზე უთითებდა და იცინოდა:

— შეხე, ილიჩ, როგორ წუხს ჩემი ყმაწვილი: სანადიროდ არ მიჰყავთ!..

მაგრამ კაცს, რომელსაც ილიჩს ეძახდნენ, არ გაეცინა. მასწინ სოსიპატჩიმაც შეწყვიტა სიცილი და თქვა:

-- ბედი არ წყალობს ყმაწვილს!

— ბედი არ წყალობს?— იციხა ილიჩმა. ისე რომ ლიოშასთვის თვალთ არ მოუშორებია.

— შენ თვითონ განსაკუთრებული ხარ უნდა ტყეში! სადმე როგორც ფეხს წამოაგებებს.

— არ წამოაგებებს, ჩვენი ბილიკით ვივლით.

— ტყის ქათმებიც სწორედ ზედ ბილიკებზე ჩამოგვიფრინდებიან!— თქვა სოსიპატრიჩმა, მაგრამ მეტს აღარ შეაკამათებია.

ასე წავიდა ლიოშა სანადიროდ. პირველად თავის სიცოცხლეში.

ტყეში გრილოდა. როდესაც მინდვრად გავიდნენ, მზემ ისევ ისე დააცხუნა. მინდორში მაღალი ბალახი ამოსულიყო და ფუტკრები ბზულოდნენ, ჰაერი მურყანის, ყვავილების და ფიჭვის სუნით იყო გაჯდენილი. ასეთი მინდორიდან კაცს წამოსვლა აღარ მოუწოდებოდა.

უცებ ილიჩმა თქვა:

— დახე, თურქე ქაშარი არ წამოშილია. მამ დღეს ვერ მისვრია და ეს არის!

ლიოშამ იცოდა, რომ მონადირეები წელზე ქაშარს იჭერენ დახოცილი ფრინველების ზედ დასაკიდად. მან სოსიპატრიჩს გადახედა: ისიც უქაშაროდ იყო. ლიოშა გაჩერდა: რა ნადირობა უნდა ყოფილიყო სროლის გარეშე. ილიჩმა შეხედა მას და გაეცინა:

— ბედი არ გეწყალობს?

ამ დროს წინ, ბუჩქების თავზე, რაღაცამ გაიქროლა. ილიჩმა წაშში ჩამოიღო მხრიდან თოფი და დაუმზინა. მთელ ტყეს გრიალით მოედო სროლის ხმა.

ილიჩმა თოფი დაუშვა და დამწავესავით თქვა:

— აი, ვერ მოვითმინე... თვითონაც არ ვიცი როგორ ვესროლე.

ლიოშა კი გახარებული გაუარდა წინ. ბუჩქებში ძალე მონახა მოკლე ტყის ქათამი. ამის შემდეგ ნამდვილი ნადირობა ვაჩადა. საღამო კამს მონადირეებს სამ-სამი ტყის ქათამი მოჰქონდათ. იმ ერთს კი, რომელიც ილიჩმა პირველად მოკლა, ლიოშა მოათრევდა.

როდესაც ტყიდან გამოვიდნენ, მზე უკვე ჩადიოდა. მინდორში ბალახი ნაშით დაფარულიყო და გაგრძობულიყო. მხოლოდ დღის განმავლობაში მზით გამთარბი ბილიკი იყო თბილი. ლიოშას უცვირდა ეს და შიშველი ფეხებით დროდადრო ბალახებიდან ბილიკზე გადაარბოდა ხოლმე.

უცებ ილიჩმა მას მხარზე ხელი მოჰკიდა და მდინარე შუშე მიუთითა: იქ, შორს, გარეული გედების გუნდი მიცურავდა. ჩამავალი მზის სხივებზე ისინი ვარდისფერ ღრუბლებს წააგავდნენ.

ილიჩმა დიდხანს უცვირა მათ... შემდეგ მზე ტყეს მოუფარა და გედები აღარ ჩანდნენ. სახლში წასვლის დრომ მოატანა.

შინ რომ დაბრუნდნენ, ლიოშა ძიას შეეკითხა, საიდან მოვიდა ილიჩი შუშენსკოში?

— თავისი სურვილით არ ჩამოსულა, — უპასუხა სოსიპატრიჩმა. იგი იქ მეფემ გადმოსახლა.

ამის შემდეგ ლიოშა მხიარულად მიდიოდა იმ ქობთან. სადაც ილიჩი ცხოვრობდა. მაგრამ იგი მთელი დღეები მუშაობდა— გვიან ღამემდე კიბხულობდა და წერდა. არაფრით არ შეიძლებოდა იმის გამოცნობა, თუ ხელახლა როდის წავიდოდა სანადიროდ.

... დაღვა ზამთარი და მდინარე შუში ყინულით დაიფარა. ახლა ილიჩთან შეხვედრა უფრო გაადვილდა: თითქმის ყოველ საღამოს, მუშაობით რომ დაიღობოდა, მდინარეზე საცივგრაოდ დადიოდა. იმ დროს შუშენსკოეში ციგურები იშვიათი მოვლენა იყო. ბავშვებმა უყურეს ილიჩს, უყურეს და ბოლოს თვითონ დაიწყეს ხის ციგურების კეთება, კაეებს კი რკინისას უკეთებდნენ.

მარბათა, ცოტა მოვიანებით, მაგრამ მაინც გაუკეთა სოსიპატრიჩმა ლიოშას ხის ციგურები.

ლიოშა საჩქაროდ გაიქცა მდინარისაკენ. მივიდა და რას ხედავს: მთელი ყინული ნამქერს დაფუტრავს. ნაპირზე შუშენსკოეს ყმაწვილები დგანან და არ იციან რა ჰქნან: საცივგრაო ადგილი აღარსადა!

უცებ ლიოშამ მდინარისაკენ ჩველად, აჩქარებული ნაბიჯით მომავალი ილიჩი დაინახა. «ახლა იტყვის: «ბედი ისევ არ გეწყალობს?»— გაიფიქრა ლიოშამ. მაგრამ ილიჩი მოვიდა, შეხედა ჯერ თოვლს, მეტე ბავშვებს და მხიარულად თქვა:

— მოდით, ნამდვილი საცივგრაო მოედანი მოგაწყობთ! და დაიწყო იმის ჩვენება, თუ როგორ კეთდება საცივგრაო მოედანი.

ბავშვები საქმეს შეუდგნენ: გადახეტეს თოვლი და მალე მომავალი საცივგრაო მოედანი გაჩვენეს თეთრი კედლები აღმართა. შუაში მოქცეული ყინულის მოედანი დაგავეს. შემდეგ ტყეში წავიდნენ, ნაძვის ტოტები დაამტკრიეს და თოვლის კედლები ტოტებით მორთეს.

როდესაც საცივგრაო მოედანი უკვე მზად იყო, ილიჩმა ყველაზე პატარებს ასწავლა, თუ როგორ ეცურავით ისე, რომ ცხვირ-პირი არ დაემტკრიათ. ამ პატარებში ყველაზე უმცროსი ლიოშა იყო. ამიტომ ილიჩი მას სხეებზე მეტს ასწავლიდა: ისინი კარგახნობით დასრიალებდნენ ერთად ხელიხელჩაკიდებულნი.

მას შემდეგ მრავალმა წელმა განვლო. სოფელი შუშენსკოე მსოფლიოში ცნობილი გახდა: ახლა ყველამ იცის, რომ 1897 წელს ვლადიმერ ილიჩს ძე ლენინი, ბეტერ-ბურგში «მუშათა კლასის გათავისუფლებისათვის ბრძოლის კავშირი»-ს დაარსებისა და ხელმძღვანელობისათვის, მეფის მთავრობამ ამ სოფელში გადმოასახლა. სამი ხან-

გრძლივი წელიწადი გაატარა მან გადასახლებაში, ცი-
ბირის ამ ყველაზე შორეულ, მივარდნილ კუთხეში.

ახლა სოფელ შუშენსკოეს ველარც იცნობთ!

შუშენსკოეს ბავშვები, რომლებიც ოდესღაც ხის ცი-
გურებით დაცურადნენ, დიდი ხანია გაიზარდნენ. მდი-
ნარე შუშუზე ახლა ახალი ბავშვები ციგურაობენ. ოღონდ
მათ ნამდვილი, რკინისაგან გაკეთებული კარგი ციგურე-
ბი აქვთ.

ერთ ზამთარს სოფელ შუშენსკოეში მუშა ჩამოვიდა.
იგი ამ სოფლის მეკიდრია, ოღონდ ახლა ქარხანაში მუ-
შაობს და ქალაქში ცხოვრობს, ოჯახი კი ისევ სოფელში
ჰყავს.

აი, მან დაისვენა, შემდეგ აიღო ციგურები და თავის
ვაჟიშვილთან ერთად მდინარე შუშუზე გასწვია საციგურ-
რაოდ. გზადაგზა შვილს ეუბნება:

— მოდი, გინდა შევეჯიბროთ!

— მოდი, — უპასუხა შვილმა, — გულში კი გაიფიქრა:
«რას მაჯობებს, ეგ ხომ ჩემთან შედარებით მოხუცია».

მივიდნენ მდინარეზე, მოირგეს ციგურები და გაქანდ-
ნენ. მამამ შვილს გაასწრო. შვილი დაიბნა. შეხედა მამ-
ის გრძელ ფეხებს და ჩაილაპარაკა:

— მამ არა და... დახე, რა გრძელი ფეხები გაქვს!

მამამ გაიცინა:

— გრძელმა ფეხებმა კი არა, მარდმა ფეხებმა გა-
ჯობეს!

შემდეგ ისევ დაიწყეს ცურაობა. მამამ ისევ გაუსწრო
შვილს, გაუსწრო და უთხრა:

— შენ როგორ დამეწევი, როდესაც ციგურებით სია-
რული მე თვით ლენინმა მასწავლა.

ამის შემდეგ შვილს უაპობ, თუ როგორ მოეწყო მდი-
ნარე შუშუზე პირველი საციგურაო მოედანი. შემდეგ კი,
როდესაც ნაპირზე ამოვიდნენ, შვილს აჩვენა ის ადგი-
ლი, საიდანაც ტიაგაში გადმოსახლებული ლენინი თავი-
სუფალი ველების გუნდს გაჰყურებდა.

თარგმნა შ. ჩხიკვაძემ

ბიურაუ საბუნების
წყობილა „ჩიხაქერი“
C. მაყრაი

სოცხა,
10 გებ. 1958

მოსკოვში, ჩქალოვის ქუჩაზე მდებარე ერთ-ერთ სახლში
ცხოვრობს კეთილი ზოხუცი. პატარების დიდი მეგობარი
და საყვარელი მწერალი, სამუელ იაკობის ქვე მარშაკი.

მას დედამიწის ყველა კუთხეში იცნობენ ბავშვები.
მისი მზიარული ზღაპრები და ლექსები მრავალ ენაზე
თარგმნილი. რომც წელიწადზე მეტია, მარშაკი დაუ-
ლაღავად გრომობს ყველაზე პატარა მკითხველებისათვის.

მაქსიმ ზორკი დიდად აფასებდა მარშაკს, როგორც
რუსული საბჭოთა საბავშვო მწერლობის ფუძემდებელსა
და შემქმნელს.

სამუელ იაკობის ძე მარშაკი ცნობილია თავისი უზა-
ღლო მთარგმნლობითი მუშაობითაც. მან რუსულ ენა-
ზე თარგმნა სახელგანთქმული ინგლისელი კლასიკოსები
შექსპირი, ბლუიტი, ბაირონი, შელი, კიტსი. კოპლინი
და დიდი შოტლანდიელი პოეტი რობერტ ბერნსი.

თქვენ ყველანი იცნობთ იტალიელი მწერლის ჯანი
როდარის მზიარულ ლექსებს. სულ პირველად ისინი რუ-
სულად მარშაკმა თარგმნა.

გასულ წელს ჩვენმა ჟურნალმა მარშაკს დაბადების
70 წელი მიულოცა და სთხოვა სპეციალურად დაეწერა
რაიმე „პიონერისათვის“. ჟურნალის თხოვნა მარშაკმა
შეასრულა და ჩვენს მკითხველებს გამოუგზავნა ახალი
გამოუქვეყნებელი ზღაპარი. ქართული ბავშვებისადმი მიძ-
ღენილი ქვემოთ გამოქვეყნებული ლექსიც მარშაკმა სპე-
ციალურად ჩვენი ჟურნალისათვის დაწერა.

ქართველო უმარელო, შორეული როდი ვარ,
მეგობარი მოვდივარ, ქარს მევანდე აფრები:
კავკასიის თოვლიან მწვერვალღებზე მოვდივარ,
მომატქს ბევრი მოკითხვა, მზიარული ზღაპრები.

თუმცა თქვენთვის ზღაპარი რა ახალი ხილია,
თვითონ კავკასია უძველესი ზღაპარი.
იგრავივო თქვენი საღაშქრო კოციონი და ლხინია
და თქვენს მიერ ფეხდაფეხ შემოვლილი მთა-ბარი.

თქვენს ძველ მხარეს ხალაში! ახალ მწეში კაშაყებს!
ალარც მიწას ემჩნევა ძველისძველი ჭრილობა.
უმღერიან დედები რუსთაველის ვაჟკაცებს
და ბოლშევიკ მამათა ჯერ არანახულ გმირობას.

ს. შარვაშიძე

ნახ. დ. ნოდარია

ძილმა იცის ქურდული
სტუმრობა და თამაში,—
თუ კარს ადევს ურდული,
ძვრება ჭუჭყლტანაში.

სტუმარი ცისმარი,
მოაქვს ბევრი სიზმარი.
ბევრი კარგი ზღაპარი,
თუ ჩააქრე ლამაზარი
და დახუტე თვალები—
პაწაწინა თვალები.

და თუ ახირებულა,
არა სძინავს ზოგიერთს,
ბუა კვლავინდებურად
ჩამოუვლის ლოვინებს.
ძილი ძმია უმცროსი
და ბუა კი უფროსი.

ბუა იცავს სიწყნარეს
და ხმაურს ვერ იწყნარებს.

ვისაც ძილი არ გიყვართ,
ყველას ბუა წაგიყვანო!

რალა მოცლა ექნება,
საქმეს შვრება აწინაის—
პარკში მიივრეება
ბუა ყველა ტრამვაის,
ტროლეიბუსს,
ავტობუსს,
ქუჩაში არ დატოვებს
არც პატარა ავტოებს.

ეუბნება: კმარაო,
ისირილეთ სვალაო!

თუ საღმეა ხმაური,
ჩხუბი, აურზაური,
ბუა დააშოშვინებს,
აუვლის და ჩაუვლის.

კაშა არ ახსენდება,
არც რა აღარღიანებს.
უხზობს დასახვენებლად
დადღლილ აღაშინებს.

მას იცნობენ ჩიტები,
ფრთახატულა პეკლები,
ქუჩები და ხედები,
ჩქარი მატარებლები.

ესტუმრება ვაგონებს,
ბავშვებს თავს მოაგონებს.

ურჩებსა და ჯოტებს
თავქვეშ ზაღის მთლებს,
არ შორდება ხაწოლებს,
ცელქებს სიზმრებს აწინებს.

ხან ჰერში მიფრინავს,
ცაღ აჰყვება თვითმფრინავს.
დასტრიალებს სავარძლებს,
ხმაურს ნებას არ აძლევს.
მისი მკაცრი ბრძანებით
იძინებენ მგზავრები.

ბუას უყვარს სიწყნარე
და ხმაურს ვერ იწყნარებს.

ერთხელ
ღამით
ბუასთან,
ბუა ტარაბუსთან
ტელეფონმა დარეკა:
არიქაო, არიქა!
არ იქნა და არ იქნა,
ჩვენი ბიჭი მანახე
ხან ისეა, ხან ასე.
თუ ძარღვებს არ მოგვიშლის,
არა წვება ლოვინში!

ყველას ხვდება, აცილებს,
იცინებს და აცინებს,
თვითონ რომ არ იცინებს,
სხვასაც აღარ აძინებს...

აღარ გვინდა, არაო,
წაიყვანე ჩქარაო!

არა ტყულება მანახე,
ხშირად იცის მან ასე:
— რას დამაკლებს ბუაო,
ბუა-ტარაბუაო!

დაიძინეს მტრედებმა,
ველებმა და ქედებმა.
წერცხლებმა და შაშვებმა,
დიღებმა და ბავშვებმა,
სძინავს ყველა შენობას...

არ იძინებს მანახე,
ხან ისეა, ხან ასე.

უცებ ვილაც შემოვა,
ჩამოჯდება საწოლთან:
— ვინ არიო, ვინ არიო,
ცელქი მოუხვენარიო,
ვის არ უნდა დაწოლა?!

აწრიალდა მანახე,
დადგა ბიჭი ძალაზე:
— რა ვქნა, ძილი არ მიყვარს,
ვერსადაც ვერ წამიყვანს!

დააკტერდა ბუა და
სიცელი აუფარდა...

მიხვდა, ბიჭი ურჩია,
და ტკბილ ხმაზე ურჩია:
— დაიხურე საბანი,
ნუ დაიწვე ბაბანი,
თუ მანვალე ზოგივით,
სხვათაირად მოგივლი:
გადაგაქეცე თოჯინად.
პაწაწინა თოჯინად —
„ვანკა-ვსტანკა“ იქნები, —
ვერ დაწვები ლოგინში
თუნდ იხადო ბოღინში.

გახალისდა მანახე:
— თუ ასეა მართლაო,
სიხარულით ამაგვხე,
ამხდენია ნატვრაო!

თქვა თუ არა მან ასე,
ცოტა წარბო შეიკრა
და ცუდლღუცი მანახე
„ვანკა-ვსტანკა“ შეიქნა —
ლოყებდაბრაწული და
ოვალეგაციანებულში...
ვერ იქნა და ვერ დაწვა
საჯდომლამქიმებულში.

ხადლაც კეფენ ძალღებო,
შორს მოჩინან სახლები,
არ ისვენებს საათი.
აქვს ერთი მასლაათი.

აბარბაცდა მანახე,
ხან ისე და ხან ასე,
კინწი სწყუდება წვალებით,
ეხუქება თვალებით.

მაგრამ მაინც ვერ წვება
თავი მაღლა ეწევს.

წამოიწყო სიმღერა,
კისტი მოიღერა...
ხან თითები ირგვალს...
ოვალა, ვერ დაითვალა.

აღარ ჰქონდა უნარი,
აწვალებდა ბურანი.

ახლოდან თუ შორიდან,
უცებ ბუა მოვიდა.

ხწრაფდა, როგორც შურდული,
შემოიჭრა ქურდულად.
ბუას ხელში ეჭირა
იხსტერი ბურთულა —
პაწაწინა ფარანი.
აბურძგნოდა ბალანი.

ყველა აწონ-დაწონა,
აბურტყუნდა საწოლთან:
— ვინ არიო, ვინ არიო,
ცელქი მოუხვენარიო.
ვისაც ძილი არ გიყვარს,
ყველას ჩემთან წაგიყვანო!

მაგიდაზე ავიდა
და აღმართა ხელები —
ამოფრინდნენ ფარინიდან
კობტა გულწითელები.

შეიხვეწა მანახე —
ხან ისე და ხან ასე:
— დამიჭირე ჩიტოო,
სუყველაზე დიდიო.
ჩემებია ყველანიო,
ჩემ მოთახშო არიან!...

—არა, მოუსვენარო,
ეს მხოლოდ სიზმარია,
დაიძინე ტკბილი და
უშვითველი ძილითა.

ვერაფერმა დალაღა
ტარაბუა ქალაქი,
მუიხუნა თავი და
ახლა სხვაგან წავიდა.
მისდევს ტყეში ნაილიკებს.
ხადლაც წყარო ლიკლიკებს,
აღაგ ბშირი ტეგრია,
აღაგ—ახო ვერასი.
თურმე ტყეშიც ბერია,
ხალხი მოუსვენარი—
ჯერ პაწაწა ბარტყები:
ჩხიკვი, შაშვი, შოშია.
ბუა ყველას აფრთხილებს:
—კოტი ფულუროშია.

ისხედიოთ ბუღეში,
არ დაეშვათ მიწაზე.
რადგან კიბო უხეში
უძლურს ხელად იტაცებს!

ძილი ძმა უმცროს-
და ბუა კი უფროსა.

ძილი ღამე მუშაობს.
ღღე წვება და ისვენებს.
ბუა მუღამ მუშაობს
და არადროს ისვენებს.

ტარაბუას სტუმრობა
არ გეგანოთ ხუპრობა.

თუ ხადმეა ყვირილი,
წივილი და კივილი,
ეს—პირველი კლასია,
იქ სულ მუღამ ახეა,
აწუნარებენ ერთმანეთს.
ჩხუბი და გინახია.

—წუნარაღ!—ყვირის ხათუნა
და ბანს აძლებს დაოუნა.

—არაფერი მიქნია!—
თავს იმართლებს ფიქრია.

—სულ პაატას ბრალია!
—დამნაშავე დალია!

—ხმაურია, ხმაური!—
დაიძახა ზაურამ.

—მომკლა თქვენმა ზუზუნმა!—
აწიოკდა თუთუნა.

იყო ერთი ყაყანი,
ჩხუბი, აყალმაყალი,
გულის გამწყალებელი.

მოუვიდა ბრაზი და
მიდიოდა კლასიდან,
თურმე მასწავლებელი.

უცებ ბუა მოვიდა,
ხელად, განა შორიდან—
მეზობელი სკოლიდან.

დააწუნარა ყველანი
მუღამ მოუსვენარნი.

არ ეღლება ფეხები—
ბუას ყველგან შეხვდებიო.

ყველა სახლში შეხვდებიო—
მაღალში და დაბალში,
მთაში, ბარში, ზღვაში და
სამკითხველო დარბაზში...

ქვეყნად იცავს სიწუნარის
და ხმაურს ვერ იწუნარებს.

საჩუქარი არა სურს,
არც ჯოდლოებს ატარებს...

ბუა,
ზღაპრის დასასრულს,
სალამს გითვლით პატარებს.

თარგმა მ. გომიასვილიმა

ეროვნობა

საქართველო
საბავშვო

„განსაკუთრებით, დასაყუბელია ისეთი საზოგადოებრივი საქმე, სადაც თვით ბავშვები იჩენენ ინიციატივას. ხელავენ რაიმე უწყსრიგობას და ფიქრობენ იმაზე, თუ როგორ გამოასწორონ იგი. ხელავენ, რომ ცუდად არის გაკეთებული, და ცდილობენ უკეთესობისაკენ მიმართონ საქმე“.

...ასი დაიწყო!

შუადღე გადასული იყო, როცა დათვაბე გაკეთილების დამზადებას შორჩა; ბურთის ხელი დაველო და ეზოში გამოვიდა. გაზაფხულის წზიანი ღარი იღვა. აბა, შინ რა გააჩერებდა!

— ბიჭებო, გამოდიოთ. ბურთი ეითამაშოთ!— შესძახა მან მეგობრებს.

— აი, ჩვენც აქა ვართ!— მოესმა, ზურაბ გვრიტიშვილის, ამირან ქობულაშვილის და რამაზ წერეთლის ხმა. ფეხბურთის მოყვარულმა ბიჭებმა მაშინვე წრე შეჭკრეს, ეზოში შეგროვილი გოგონები მიფანტ-მოფანტეს, კარში მეკარე შოთა ქვიშკილი დააყენეს და თამაში დაიწყეს.

მოულოდნელად ავთანდილმა ბურთის ისე მძლავრად დაარტყა ფეხი, რომ მეკარემ თვალის დახამამებაც ვერ მოასწრო, ბურთი თავზე გადაეცლო. დეიდა მამოსი ფანჯარას მოხედა და დამსხვრეული მინა წკრიალ-წკრიალით ჩამოცვივდა.

— ბიჭებო, აბა, გაეიქცეთ! შეძახა ზურაბმა და ქუჩაში გაეარდა. შოთა, ავთანდილი, რამაზი და ამირანი

ეზოში ახუხულებულ ხის ქობს მოეფარენ. გაწიწმაცემული დეიდა მამო ფანჯარასთან გაჩნდა:

— არა, მეტის მოთმენა აღარ შეიძლება!— ყვიროდა ის — ფანჯარას ერთი მინა აღარ შეარჩინეს! ახლავე სახლმმართველთან წავალ და გიჩივლებ!

მეზობლებმა ფანჯრები გამოა-

ნ. კ. კრუშსკაძე

ლეს, ზოგი იფიანზე გადმოღვა, ზოგიც კარში გამოვიდა.

— აღარ არის ამათგან მოსვენება! გუშინ საღილით საესე ქებაი დავდგი ფანჯარაზე გასაციებლად და ბურთის შიგ ქებაში ჩამიგდეს, — გაიძახოდა ერთი მეზობელი.

— ქა, ვაგონილა ასეთი რამ? შინით სარეცხი უკრსად გამოფენია ეზოში!— ყვიროდა მეორე დიასახლისი. დიდანს იტოთქოთეს მეზობლებმა, იბუზუნეს, ბოლოს, როგორც იქნა დამშვიდდნენ და თავთავიანთ ბინებში შევიდნენ.

— აი, ხედავთ. ეზოში თამაშის ნებასაც კი არ გვაძლევენ.

— მაშ, სად წავილეთ?— ჩაიბუზულნა ავთანდილმა.

— ბურთის სათამაშო ადგილიც ისე პატარაა, რომ თავი კულს ვერ მოიქნევს. აქეთ რალაც ხუხულგია მიშენებული, იქით ნაფეთა და ღორღით არის საესე!— უგმამოფილოდ გაიძახოდნენ ბავშვები.

ლაპარაკში ნანი ფანიაშვილი ჩაერთა.

— ამდენ ბუზულს, სჯობია, ჩვენ თვითონ მოვიკიდოთ საქმეს ხელი-მოდით, ჩვენი ეზო ჩვენვე დავისუფთავოთ, მაშინ სათამაშო ადგილიც გვექნება.

— კარგი აზრია! — მოეწონათ ბიჭებს წინადადება.

ნელი მაქარაძემ და ქოჯე საჯოე-გამ ნინას ხელი წამოაღეს და ეზოში მივიწყებული პატარა სკვერის ბარჯას შეუდგნენ.

თეიმურაზ ამაშუკელმა ხეხილებს ძირები შემოუთხარა. პიონერებმა ნერგები დაისაკუთრეს, თავ-თავისი გვარი ფირფიტაზე წააწერეს და ტოტებზე ჩამოკიდეს.

— ამ ხეხილებს ჩვენ მოვუვლით! — გაიხალხლნენ ისინი.

გახალდა საქმე.

ნაგვისა და ღორლის გასახიდავად ნანი ფანიშვილის მამამ, ძია ზურა-

აბა. ვისაც ფეხბურთის თამაში გიყვართ, აქ მოიყარეთ თავი!

მარჯველ დატრიალდნენ ბიჭები: ფეხბურთის მოედნის გაკეთებას შეუდგნენ.

პიონერების საქმიანობაში უფროსებიც ჩაერთნენ. თამარ ქეშელაშვილმა, რომელსაც მთელი ეზოს ბავშვები ღვი-და თამარს ეძახდნენ, სკვერისაგან გასწვია და გოგონებს ყვავილების დარგვაში შეეშველა. მერე სახლმმართველისაგან გაემართა:

— პატივცემულო, კარგი იქნებოდა კალათბურთის ფარებისათვის ბოძები გვეშინა.

სახლმმართველს ეს აზრი მოეწონა და მალე ეზოში კალათბურთის მალა-ლი ფარები აღიმართა.

ბავშვებს იქვე მცხოვრები სპორტსმენი და პედაგოგი შოთა ვარსიმაშვილი დაეხმარა. ჩქარა ფეხბურთის ორი გუნდი ჩამოაყალიბეს. „ნაკადულის“ გუნდის კაპიტნად ათან-დილ დათვაძე აირჩიეს, ხოლო „მერცხლისა“ — თემურ ამაშუკელი.

ასე შეიქმნა საბჭოს ქუჩა № 143-ში დიდი შეგობრული კოლექტივი, რომლის უმრავლესობა პიონერები არიან. მათ სკოლის პიონერულ რაზმიდან გადმოჰქონიდათ ეზოში შრომის, დისციპლინისა და გონივრული გართობის ჩვევები.

მიუღოოდნელი სიხარული

მის შემდეგ კარგა ხანმა გაიარა. ერთ დღეს ეზოში ფოსტალიონი შემოვიდა.

— რა ამბავი მოგვითხანეთ?! — შე-მოესიენ ბავშვები.

ფოსტალიონმა ეშმაკური ღიმილით გადახედა პატარებს და ღვიდა თა-

მარის ბინისაგან გასწვია. ცნობისმოყვარე ბავშვების მთელი გუნდი უკან აუდგნა.

— რა მოხდა? — გაუკვირდა დეიდა თამარს და მის კარბთან თავმოყრილ, ახმურებულ ბავშვებს გადახედა.

— აი, ნახეთ, გაზეთში ამ ეზოს პიონერების შესახებ თქვენი წერი-ლი დაბეჭდილია! — ღიმილით უბასუხა ფოსტალიონმა და გაზეთი „პიონერსკაია პრავდა“ გაუწვარა. დეიდა თამარმა გაზეთი გაშალა.

— ეს მე ვარ!? — შესძახა გაოცებულმა ნანიმ და სიხარულით ტაში შემოჰკრა. გაზეთში გოგონას პორტრეტი იყო დაბეჭდილი. ხელში ნოტების ფურცელი ეჭირა. მართლაც, ნანის ძალიან უყვარს მუსიკა.

აი, ფეხბურთის მოყვარული შოთა ქვიშვილიც, ბურთი რომ ჩაუხუტებია მკერდში და გამომწვევად იცინის.

— ეს კი მე ვარ! — გაიღიმა რამზმა, — აი, ქაღალდის თამაშის დროს რომ გადამიღეს...

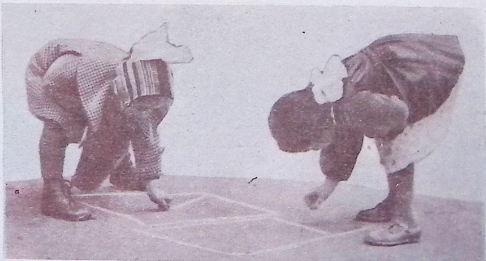

საშა წყერიაშვილის ხშირად ნახავთ ხე-ზე მხატვრული ორნამენტების ამოკრთობარით.

მა, სატყერითო მანქანა გამოგზავნა... გადიოდა დღეები და სულ უფრო და უფრო ლამაზდებოდა ეზო.

პიონერმა ომარ თავართქილაძემ, რომელსაც სახარატო საქმე მეტად ემარჯვება, და ხეზე მხატვრული კრის პატარა ოსტატმა საშა წყერიაშვილმა ეზოს თავში სოკოსავით ცალ ფეხზე შესკუპული ხის მაგიდა გამართეს.

შოთა ქვიშვილი ეჭვის თვალით, შორიდან გასცქეროდა ეზოში მოფუსფუსე ბავშვებს მაგრამ, როცა დარწმუნდა, რომ მეგობრები აღარ ხუმრობდნენ, სერიოზული გამომეტყველებით ეზოში ჩამოვიდა. ბიჭები შეკრბა და შესძახა:

პატარა გოგონებმაც გაიჩინეს საქმე.

მეგობრებს სპექტაკლის მომზადებაში ალარ აცლიან პატარები—ქართველებს და ლომებს აწყლებიან.

— ჩვენი ეზო 30 წლიანად უკიდობს წარწყრა. **მეგობრები**
 აი, თურმე რა ყოფილა ზეიმის მი-

ზეზი! მართლაც, ეს დიდი სამსართულიანი სახლი პირველი იყო ლენინის რაიონში. რომელიც 1927 წელს მუშა-მოსამსახურეებს გადაეცა. ვი მოთვლის. ამ ხნის განმავლობაში რამდენი სახელოვანი ადამიანი აღიზარდა აქ და კიდევ რამდენი აღიზარდება მომავალში.

ეზოს ოცდაათი წლის იუბილეს მშვიდობის ფესტივალიც დაუკავშირეს. საყვირების ხმამ გახსნა საზეიმო საღამო. პიონერებმა ლიანა ჩიხიაშვილმა და თეიმურაზ ამაშუკელმა მაღალ ანბაზე წითელი ალაში ააფრიალეს. ცაში აიჭრნენ ეზოშივე გამოზრდილი თეთრი მტრედები.

შუა ადგილას აღმართულ ესტრადაზე რა არ წარმოადგინეს მეგობრებმა. ერთმანეთს ეჯიბრებოდნენ ცეკვაში, სიმღერაში, მხატვრულ ტანვარჯიშში. ტუსი ვაწყრელიძემ საკუთარი ლექსი მიუძღვნა საყვარელ ეზოს, ნანი დანიამვილმა კი თავისი „კულსი“ და უკრა. ბავშვებმა ინგლისურ ენაზეც კი წარმოადგინეს ზღაპარი „სამი ბავა“.

მოსკოვიდან ტელეგრაფმა მოლოცვა გადმოსცა:

„თბილისი, საბჭოს ქ. № 143 ეზოს ორგკომიტეტს: „პიონერსკაია პრავდა“ გულთბილად გილოცავთ ნორჩ და მოზრდილ ნთუხიასტებს თქვენი ეზოს ოცდაათი წლისთავის დღეს. გისურვებთ მზიარულ დღესასწაულს! არც ერთი ღირსშესანიშნავი დღე არ გამოირჩება ამ ეზოს პიონერებს. ამას წინათ გადაწყვიტეს ეზოს პატარა სკვერში, ილია ჭავჭავაძის იუბილესთან დაკავშირებით, დიდი ქართველი მოსწინის ძეგლი დაედგათ. ეზოში მცხოვრებ მოქანდაკე დიმიტრი ყიფშიძეს ილიას პორტრეტის გამოძერწვა თხოვეს. ააგეს პოსტამენტი. და აი, სასურველი დღემ დადგა. თეთრ ზეწარგადაფარებული ძეგლის გარშემო მთელმა ეზომ მიიყარა თავი. ეზოს ყველაზე უხუცესმა მცხოვრებმა გიორგი ჩიხლაძემ ცისფერი ზონარი გადაქრა. ბერძი ამა-

— ჰო, შენ ეზოს ჩემპიონი ხარ ქაღარაკში და აბა, როგორ გამოჩრჩებოდი! — დინჯად უპასუხა დეიდა თამარმა, სათვალე გიყვითა და ახლა თემურ ამაშუკელის სურათს დააკვირდა. ბოლოში ეწერა: „მეგობრულად ცხოვრობენ ბავშვები ამ ეზოში, ისინი არასოდეს ჩხუბობენ, არ იფენებიან, თავისუფალ დროს უქმად არა კარგავენ. თუ გსურთ უფრო მეტი გაგავთ მათ შესახებ, მისწერეთ და ისინი გაპასუხებენ“.

— გმადლობთ, დეიდა თამარ, არ შეგარცხებენ, ახლა ჩვენ ვიცით! — გაიძახოდნენ ყმაწვილები და ძვირფას გაზეთს დააფრიალებდნენ.

წ ი რ ი ლ ე ბ ი ს შ ტ ა ბ ი

მას შემდეგ ერთი კვირაც არ იყო გასული და თამარ ქეშელაშვილის საფოსტო ყუთი წერილებით აივსო. საბჭოთა კავშირის ყველა კუთხიდან იწერებოდნენ პიონერები:

— ძვირფასო თამარ მიხეილის ასულ! გწერთ თქვენთვის უცნობი პიონერი. მე მებუთე კლასში ესწავლობ. გაზეთში წაიკითხე თქვენი ეზოში მცხოვრებ პიონერთა საქმიანობის შესახებ. ძალიან მსურს რომელიმე მათგანს დავემეგობრდე. გთხოვ, ეს წერილი გადასცეთ მათ. ვეღვი პასუხს. ნახვამდის. სმენხოვა ნადია, ომსკის ოლქიდან“.

დეიდა თამარმა ერთხელ კიდევ ჩაათვალაწერა წერილი. ფანჯარა გამოაღო და შოთას გასახა:

— აბა, მიიღე ეს წერილი და უპასუხე შენს უცნობ მეგობარს!

გახარებულმა შოთამ კონკრეტი გამოართვა და შინისკენ გაქანდა.

მრავლი უცხო მეგობარი გაიჩინეს ამ ეზოს პიონერებმა: წერილები მოდის მოსკოვიდან, ოდესიდან, შირაქიდან, კიშინიურიდან, დაღესტნიდან, ვინ მოსთვლის, კიდევ საიდან. „წერილების შტაბი“— ასე უწოდებენ ბავშვები დეიდა თამარის დიდ საფოსტო ყუთს. იგი მრავალ საინტერესო ამბავს უამბობს პიონერებს.

ნანი ფანიაშვილი და ციმბირელი პიონერი კატია, წერილებით დამეგობრდნენ. უცხო მეგობარი ოცნებობს ნახოს საქართველო.

— ახლა ალბათ შენს ძველ ეზოში უკვე გაზაფხულია, სწერს იგი ქართველ გოგონას, ჩვენთან კი ქარბუქი მძინვარებს ყინვა 40 გრადუსს აღწევს. შე არ მინახავს სამხრეთის ზღვა, არც პალმები და არც მსმობიარე ვაზი და ლიმონი. ძვირფასო უცნობო მეგობარო, მომწერ რაიმე საქართველოს შესახებ, შე კი ვიამბობ შორეულ ციმბირზე, ტივიგაზე. სადაც გაყინულ გზებზე ციგებში შებნული ირმებით დაესრულალებთ“.

„ ი შ ბ ი ლ ა რ ი “

რა ფუსფუსი გაუმართათ ეზოში ყმაწვილებს? რისთვის რთავენ ფერადი ელნათურების მძივებით ხეხილსა და სახლის კედლებს?

დღეებელი სიტყვა და ლექსი წარ-
მოითქვა. თვით პატარა ნანი თხინ-
ვალულმაკ კი ვერ მოითმინა და
წყრილა ხმით შესძახა:

-ტყეე მოისხა ფოთოლი.
-ავერ მერცხალიც უყვიის.
ბაღში ევაი ობოლი
მეტის ლხენითა სტირის-...

ქ ა რ ბ ი ს ა მ მ ე

ეზოში წუნარი. ყველასთვის საყ-
ვარული მოხუცი ცხოვრობს. რომელ-
საც დედა გაიანეს ეძახიან. ბავშვებს
ბეგრჯერ უნახვთ, თუ როგორ მძიმედ,
თხერით ჩამოდიოდა მოხუცი კბიე-
ბზე. მაღაზიაში მიდიოდა და დიდ-
ხანს აღარ ბრუნდებოდა.

მოდით. მეგობრებო. დედა
გაიანეს დაეხმაროთ! — თქვა ერთხელ
ელგუჯა ხატიაშვილმა.

— სანამ სკოლაში წასვლის დრო
მოვიდოდეს, მე პურზე გავეგზავნები,
— ჩაილაპარაკა ქოვე საჯოჯამ. მას
კარლო პაპუჩიანი გამოეხმაურა:

— მე გუშინაც კი მოუტანე ნა-
ვით! განა დიდი საქმეა?!
დასხდნენ, იკამათეს. იმსჯელეს...
აღმოჩნდა. რომ ეზოში კიდევ იყო
მოხუცებული ქალი ოლღა ჯაბანიძე,
რომელიც ხშირად ავადმყოფობდა და
მაღაზიებში სიარული არ შეეძლო.

დოლაობით ნოდარ წერეთელი
უკვე შეშას უჩეხავდა დედა ოლღას.
ქრისტიანე ცაგურია კი მოხუცთა
ფუსფუსებდა შინ. ლუმელა დასან-
თები და ვინ მოსთვლის, კიდევ რამ-
დენის საქმეა გასაკეთებელი.

— თქვენ გაიხარეთ, შვილებო! გაი-
ხარდეთ! — ლოცავდნენ კმაყოფილი
მოხუცები გულისხმიერ ყმაწვილებს.

მეგობრებს არც ერთმანეთი ავი-
წყდებათ. ისინი ხშირი სტუმრები
არიან დედა თამარისა. რომელიც
რჩევა-დარეგებებს აძლევს პიონერ-
ებს. მან კარგად იცის თითოეული
ბავშვის ოჯახური მდგომარეობა,
კარგად იცის, ვინ როგორ სწავლობს
სკოლაში და როგორ იქცევა შინ.

პიონერ საშა წვერიანოს კარგად
იცნობენ მეგობრები. როგორც ხეზე
ჭრის საუცხოო ოსტატს. მან ბეგრ-
ჯერ გაახარა მეგობრები თავისი ყუ-
რადღეები: ზოგს სურათის დამაზი
ჩარჩო უთავაზა. ზოგს კი — პატარა
თარო.

რვა მარტს დედაც კი გააოცა მი-
სმა საჩუქრმა, ისე ოსტატურად
იყო შეკრული ჯაგრისების შესანახი
ორნამენტებიანი ყუთი.

* * *

ახალი საქმე გაუჩნდათ მეგობრებს:
თბილისი წელს 1500 წლისა ხდებ! —
ხშირად ეზოში თავს იყრიან, მავი-

დის გარშემო სხდებიან და ერთმა-
ნეთს თბილისის ისტორიიდან წაკით-
ხულ წარმტაც ამბებს უყვებიან. რა
საინტერესო. რა დიდი წარსული
ჰქონია მშობლიურ ქალაქს!

ტუსო გამყვინთებმა საკუთარი ლექ-
სიც კი მიუძღვნა საყვარელ თბილისს.
ამას წინათ პიონერთა სასახლეს
ეწვიენ, სადაც „თბილისის განყოფი-
ლებში“ მრავალი ახალი რამ ნახეს
და მშობელი ქვეყნის წარსული უფ-
რო ნათლად წარმოუდგათ თვალწინ.

სალამობით, როცა ეზოში ბინდი
ჩამოწევა, მეგობრები თავს იყრიან
მწვანედ აბზინებულ სკვერში და
თბილისზე სიმღერებს სწავლობენ.

ასე გადის დღეები შრომასა და
სწავლაში. კარგი პირი უჩანს ეზოს
მოამვალს.

ნელი ოქაროიჩიძე

ფოტო მ. თურქიახი

კვირა დღეს

— მოვიგეთ. იცი რა საინტერესო თა წაწი იყო!

რ. აპუსინა

ნახ. კ. შახარაძისა

ქოლგა

დიმა და ტოლია დერეფანში იდგნენ და ნაღვლიანად ვასკეპროდნენ ქუჩას,

ციდან პირდაპირ ნიაღვარი ჩამოდიოდა. ეს წვიმა კი არა, ნამდვილი ღვართყფი იყო. იმას რა უქირდა, ვისაც ჩვეულებრივი ტანისამოსი ეცვა, მზიარულად გაიქცეოდა ამ კოკისპირულ წვიმაში. მაგრამ დიმა და ტოლია თვითმოქმედი კონცერტის რეპერტიციიდან ბრუნდებოდნენ. ახალ-ახალ, გაკრიალებულ ფორმაში გამოწყობილიყვნენ: თეთრი აბრეშუმის პერანგები ეცვათ, წითელი აბრეშუმის ყელსახვევები ეკეთათ. ხვალ დილით პიონერთა კრება იხსნებოდა. იგი სასახლის მოედანზე ნამდვილ სამხედრო პარადივით დაიწყებოდა.

მეგობრები დიდი ხანია იდგნენ დერეფანში. ლამის ათი საათი ხდებოდა. მაგრამ საპარადო ფორმით ამ თავსხმაში ხომ ეგრ გავიდიოდნენ. დილაზედ უთუოდ უნდა გაფრთხილებოდნენ ფორმას. ქოლგა! ახლა იგი ბიჭუყებს ყველა ნივთზე უკეთესად ეჩვენებოდათ.

რა უნდა ექნათ? სწრაფსა და მარლ დიმიას აზრები ქარივით გაურბენს ხოლმე. დონდლო ტოლია კი ლოდინით შესკერის მას. დიმას ემარჯვებო მოფიქრება. მაგრამ ახლა იმასაც უქირს მოძებნოს გამოსავალი. დრო კი გადის. უცებ დერეფანში ქოლგაინი ქალი და კაცი შემოვიდნენ... ქოლგა! დიმაზე მაშინვე მიიღო გადაწყვეტილება.

- გთხოვთ. მამაკითოთ. მიმართა მან შემოსულემს, თუ შეიძლება ყვეთხოვეთ ქოლგა!—და დიმაზე სხაბასხუპით უამბო მათ ვეღაფერი პიონერთა კრებისა და პარადის შესახებ.—თუ გნებავთ, დღესვე დაგიბრუნებთ ქოლგას. ცუდი არაფერი იფიქროთ... ჩვენ პიონერები ვართ...

— თუ ინებებთ, ქოლგის დაბრუნებამდე ჯიბის დანას მოგართმევთ, სამი პირი აქვს. კორსპანარობი, სადგისი... შეიღო ნაწილისაგან შედგება.—დასძინა ტოლიამ.

უფროსებმა ერთმანეთს გადახედეს.

— უნდა დავეხმაროთ ბავშვებს.—თქვა მამაკაცმა.

ქალმა კი უუკუყანოდ გაუწოდა ქოლგა.

— წაიღეთ.—მიმართა მან.—არავითარი საწინდარი არ გეინდა, ოღონდ პიონერული სიტყვა მოგვეცით, რომ დაგვიბრუნებთ, ხვალ დილით რვა საათზე გექირდება. ჩვენი ბინის ნომერია 6.

— პიონერულ სიტყვას გაძღვეთ!—ერთმანდ წამოიძახეს ბიჭებმა და ქოლგა გამოართვეს. ისინი თითქმის ერთმანეთზე მიკრულნი გამოეარდნენ ქუჩაში, მაგრამ მაშინვე უკან დაბრუნდნენ.

— ერიპა!—წამოიძახა დიმაზე.—სულერთია, თითო გვერდი დაგვისველდება. ორს ერთი ქოლგა ვერ გვეფარავს.

— ფაქტია. უპასუხა ტოლიამ და დიმას გადაწყვეტილებას დაელოდა.

— აჰ, მოვიფიქრე!—წამოიძახა დიმაზე.—მხრებზე შემაჯექ და ხელში ქოლგა დაიჭირე.

— რას ამბობ!—შეშინდა ტოლია,—მე სქელი ვარ!

— ერთი შენც! ბანაკში ორჯერ შენზე მძიმე კასრს ვწვდი!—უპასუხა დიმაზე.

— კი. მაგრამ ფორმას რომ დაგიშვებნი?

— ო, ეგ მართალია!—მოაგონდა დიმა.—რა ექნათ?—და უცებ შუბლზე შემოიკრა ხელი.—არის, მოვიფიქრე! ქოლგას და ჩემს ფორმას შენ მოგცემ, მე კი უფრომოდ გაგიქცევი წვიმაში.

— ცბიერიო!—მიუგო ტოლიამ.—მოდო შენ მოგცემ ჩემს ფორმას და ქოლგას და მე გაგიქცევი წვიმაში.

— ეჰ, ასეთ ფორმას განა ყველას ანდობენ წასაღებად! შენ კი უარს ამბობ!—უთხრა დიმა და მაშინვე სწრაფად გაიხადა ფორმა, თანაც ფეხსაცმელები ქოლგის ზედა წვერს გამოაბა, მისცა ტოლიას და მზიარულად გაიქცა ტომარებში. ტოლია კი ღინჯად მიამიჯებდა, გრძნობდა მასზე დაკისრებული მოვალეობის დიდ მნიშვნელობას.

— სამწუხაროა, რომ არავის დაუნახავს ჩვენი მოგზაურობა.—თქვა ტოლიამ, როცა თავიანთ დერეფანში შეირბინეს.

საქართველოს ეროვნული ბიბლიოთეკა

— მე დავინახე!—მოსმა უტეხ ხმა.
ბავშვებმა მიიხედეს და დაინახეს ბიჭუნა, რომელსაც ისეთივე ჩინებული ფორმა ეცვა, როგორც მათ.
„ესეც რეპერტიციიდან დაბრუნებულა“,—მაშინვე მიხედნენ ისინი.

— რამდენი ხანია ვდგავარ და ეს თავისმა არ წყდებია,—ამოილაპარაკა ბიჭუნამ.

დღია, ტოლია და ვაშლილი ქოლგა ადგილზე გაშვებდნენ.

ბოლოს ტოლიამ წარმოთქვა:
— შევდივართ შენს მდგომარეობაში, მაგრამ... და თავი დახარა.

— მარტო მდგომარეობაში შესვლა რას მიშველის!— მიუგო ბიჭმა და უტეხ თრთოლით მიმართა:

— ბიჭებო, მიხსენით გაპირებებიან, მათოხვეთ ქოლგა! როცა მეტყვით, დაგებრუნებთ. მე გახლავართ ვიჩესლავ გოლუმები, ჩემს სიოცხლეში ტყუილი არ მითქვამს. თუ გნებავთ, გირაოდ ფეხსაკმელებს დაგიტოვებთ.

დღია და ტოლია ერთმანეთს მიმტერებოდნენ და დუმდნენ. დიმას სახეზე აზრთა ძლიერი ბრძოლა გამოხატოდა. წარბები შუბლზე მახვილ კუთხისებურად აწეოდა, ტუჩები დახამებულინსავან უთრთოდა.

ტოლიას სახე კი სრულ დაბნეულობას გამოხატავდა.
— კარგი ფეხსაკმელები მაქვს. არ იფიქროთ ნაკლები ღირებულებისა იყოს.—თქვა სლავამ თითქმის უიმედოდ.

— იცი, რაშია საქმე?—მიუგო ბოლოს დიმა. ეს ქოლგა ჩვენი არ არის... უცხო აღმავანნი გვედნდნენ და გვათხოვენ... ხვალ აღიონზე უნდა მივეტანოთ.

— ჰო, თუ ასეა,—უბასუხა სლავამ და სახე კვლავ უფრო დაუდარდინდა.—თუ სხვისია, რა თქმა უნდა. შეუძლებელია...

— ტოლია, დაუძახა დიმა. ხომ არ შეიძლება სხვისი ქოლგის განათხოვრება? ჩვენ ხომ პიონერული სიტყვა მივეცი...

— ფაქტია, არ შეიძლება... რა თქმა უნდა. პიონერული სიტყვა მივეცი... დაუდასტურა ტოლიამ.

სლავა უკვე აღარ უუფრებდა ბიჭებს. იგი იდგა და ზიზღით შესიქეროდა წვიმას. მაგრამ ბიჭები არ მიდიოდნენ.

ტოლია, ჩემის აზრით ეს წვიმა შუალამემდე გაგრძელდება, არა?

— ფაქტია. გაგრძელდება, უყოყმანოდ დაუდასტურა ტოლიამ.

— ტოლია, ჩვენ ხომ გვედნდნენ?—ჩაფიქრებით წარმოთქვა დიმა.

— ჰო, გვედნდნენ...

— იცი რა,—უტეხ წამოიძახა დიმა, ნოღი ჩვენც ვენდო!

— ცხადია. უნდა ვენდოთ, წყისვე დავთანხმა ტოლია.

სლავა გამოცოცხლდა და სწრაფად იწყო ფეხსაკმელებს გახლა.

— ერთი შენც! უთხრა დიმა.—მაან გვიროდება ახლა ჩვენ შენი ფეხსაკმელები! მოგვეცი პიონერული სიტყვა და ვასწი. ოღონდ, გასაოფლეს. ხვალ დილის შეიღ საათზე ქოლგა ჩვენთან უნდა იყოს. თორემ რვა საათისათვის მითანას ვერ მოვასრუებთ.

... როცა სლავა თავის ღერფებში შევარდა, გოგონას დაეჯახა. ბავშვი სლუკუნებდა და მზრბზე ორი ნაწნავი უხტდა.

რატომ ხარ აქ? —ჰკითხა სლავამ.
გოგონამ პირველად შიშით შეათვალიერო სლავა და შემდეგ უთხრა:

აი, ხომ ხედავ, —და წვიმაზე მიუთითა, —რამდენი ხანია აქ ვდგავარ...—ბავშვი გულამოსყენით ატორდა.—ნაწავადმყოფარი ვარ და ჩემი დასკვლემა არ შეიძლება. შემობრუნებს, —და კვლავ ასლუკუნდა. უკვე გვიანია... დედა, აღბა. საშინლად ეღვავს!

— ტირილი როგორ შეიძლება,—დარბასილურად უთხრა სლავამ.—შეწყვიტე ტირილი!

— ჰო, კარგი, თქვენ მართალი ხართ...—გოგონამ გულმოდგინედ უოჩწინდა ცხვირსახოკით ცხვირი და სლუკუნე შეწყვიტა. აწი აღარ ეტირებდა—გადაწყვეტილი დასძინა მან და... უფრო ხმაველა ატირდა.

სლავა მხოლოდ ოცი წამით შეყოყმანდა.

ჰა... უთხრა ბოლოს დაღვრემილად. გამომარათე!—და ქოლგა გაუწოდა. ისეთი გამომეტყველება ჰქონდა, თითქოს უძვირფასეს განძს იმეტებდა.

გოგონა თვალბდაქუცტილი მიაჩერდა მას.

ოჰ, გამაღობთ... როგორი... დიდხანს ეძებდა სიტყვას, თავაზიანი ყოფილხან... მაგრამ თქვენ ხომ სრულიადც არ მიკნობთ...

— ტოლია, ჩემის აზრით ეს წვიმა შუალამემდე გაგრძელდება, არა?

გიცნობ... არა. შენ კი არ გიცნობ. მაგრამ ვიცი, რომ დამიბრუნებ და სლავამ ყველაფერი უამბო გოგონას.

ხელო დილით ექვს საათსა და 30 წუთზე თუ ქოლგა არ მომიტანენ, იმ ადამიანების წინაშე ჩვენ ყველანი მატყუარები გამოვალთ.

— ქოლგა თქვენთან იქნება ექვს საათსა და 15 წუთზეა კი! — მზიარულად უთხრა გოგონამ და კარებისაკენ გასწავა.

— დიაცა, მიმართა სლავამ, — საქმე მაქვს.

ლუსია შეჩერდა.

— როგორი ფეხები გაქვს, გრძელი?

— ფეხები?... რა იყო, სადმე უნდა წავიდე? საერთოდ გამხდარი, მაგრამ გრძელი ფეხები მაქვს...

— დილა მშვიდობისა! რა შუაშია აქ გამხდარი თუ მსუქანი?... მე მინდა ვიკოდე: რა ზომის ფეხსაცმელი გვირდება? დიდი თუ პატარა?

— აი, თურმე რაში ყოფილა საქმე!... ოცდაათობმეტ ნომერ ფეხსაცმელს ვხმარობ.

თავიდანვე ასე გეთქვა. დამიკადე. — და გაიქცა. ორი წუთის შემდეგ დაბრუნდა და გოგონას უხერხულად დეწყოლა ბოტები.

პა... ჩემი დისაა... მას ჯერჯერობით არ ვიკრდება.

...როცა გოგონა ღამის მეთორმეტე საათზე შინ დაბრუნდა, დედას ადამიანის ფერი არ ელო.

ოპ, რა კარგია, ლუსენკა, რომ მოხვედი, — გაუხარდა დედის, — შენ რა, ქოლგაცა გაქვს და ბოტებიც? სად იხოვინ? აბა, შედი ჩქარა ოთახში. მე ქოლგას ვაგებერთყავ.

მაგრამ, როგორც კი შევიდა ოთახში ლუსია, დედაც მასწივე შეტყუვა ქოლგით. მისი სახე სრულ განციფრებას გამოხატავდა.

— ლუსია, საიდანა გაქვს შენ ეს ჩვენი ქოლგა?

— დედიკო, ეგ ჩვენი სრულიადაც არ არის, მხოლოდ ჰგავს ჩვენას.

— არა, რას ამბობ, ეს ჩვენი! აი, ხომ ხედავ, მამაშენმა ზედ რომ ჩემი სახელი დააწერა.

— არა, დედა, ეგ სულ სხვა ქოლგაა! — და ლუსიამ სხვა-სხვაობით უამბო ყველაფერი.

— და რაც მთავარია. — სწრაფად დასძინა მან. — ხელო დილით, ზუსტად ექვს საათზე, უნდა მივეუტანო ქოლგა სლავას. სლავა შედი საათზე მიუ-

ტანს დიმას. დიმა კი რვა საათისთვის მიუტანს იმ ხალხს.

ლუსიას საუბრის დროს დედა დამა უკომბენტის ეშმაკურად გადახედდადენდენ ხილმე. ბოლოს ერთხმად გადაიხარხარეს.

— აი, რა ჩინებული ბიჭები ყოფილან! — წარმოთქვა დედამ.

— ხომ ხედავ! — მზიარულად უთხრა მამამ — აქი გვეუწნეოდი, მათ თავიანთი „ფეხსურთით“ მარტო მინების ჩამტყუევა როდი უხერხებოთ!

— შეილო, — მიმართა დედამ, — შეგიძლია ხელო მშვიდად იძინო და არსად წახვიდე. ეს ქოლგა ჩვენ მივეცი იმ ბიჭუნებს.

— თქვენ... ეს ჩვენი ქოლგაა... ოპ, დედა. მამა! რა კარგები ხართ!... — მაგრამ უცებ ლუსია წამოდგა მაგილიდან და სახე გაუშკაცრდა.

— როგორ თუ შემოძლია მშვიდად ვიძინო? ქოლგა ხომ მაინც უნდა მივეუტანო? იმ ბიჭებმა ხომ არ იციან, რომ ქოლგა თავის პატრონისაა?

— პო-ო — ამოიხვნეშა მამამ, — რთული მდგომარეობაა... მართლაც მოვიხდება ქოლგის წაღება.

ლუსია, დედა და მამა რიგრიგობით იღვიძებდნენ ყოველ ოც წუთში და საათს უცქეროდნენ — ეშინოდათ, ძილში არ დაგვიანებოდათ.

— ერთი იფიქრეთ, — ოხრავდა თავისთვის დედა, — მთელი ღამე არ უნდა იძინო მხოლოდ იმისათვის, რომ საკუთარი სახლიდან წაიღო ქოლგა, რათა ორი საათის შემდეგ უკანვე მიიღო.

დილის ექვს საათზე წამოიქრა ლუსია ლოჯინიდან.

— ლუსენკა, — მიმართა დედამ, — ქოლგას მაინც ნუ წივლივ, ისე წადი და უთხარი.

— რას ამბობ, — მიუგო ლუსიამ, — სლავა სერიოზული ადამიანია. რაკი პიონირული სიტყვა მისცა, მასასადამე, ქოლგა უნდა დაუბრუნოს. ბოტები ხომ მაინც უნდა წაუვულო?

...ზუსტად დილის შვიდ საათსა და 45 წუთზე, ქოლგამ შემოხაზა უკან დასაბრუნებელი გზა და კვლავ თავის სახლში ამოპყო თავი. დედა და მამა მზად იყვნენ მის მისაღებად. მამამ ამის ვამო კიტელიც კი ჩაიკცა და ყველა დილი შეიკრათუმცა, იმ დღეს ქოლგა არავის ვიკრებოდა — ჩინებული ამინდი იღვა და სასახლის მიუღწეველ პარადიც დიდებულს ჩატარდებოდა.

თარგმნა მ. ნიშნიანიძე

ყანაში

ლალ სულაბერიძე

მარგვლა

ნახ. კ. ამბოკაძისა

გასამარგლო არის ყანა...
აგერ ბინდმაჲ მოატანა;
მუშაობენ გამგელებით
კოლექტივის მმარგველებით.

მმარგველებთან ბიჭუნებით
ღგანან თეთრი პერანგებით:

გოგონებს კი უფრიალებთ
თავსაფრები ფერადები.

ღროზე უნდა მიშველება
სიმინდების ღორთქო ფესვებს...
შერე წავლენ, ისწავლიან
ყანისა და შრომის ღეჲსებს.

სარეველა

გამოსულხარ არეველად,
ავო სარეველა,
ყანისათვის მიწის წვენის
გამოსალეველად.

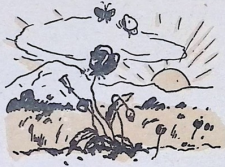
გახარებას უშლი ყანას,
ფესვს ეხობი ღანად,
ჰა, მოვედიღო და ჩვენს თოხებს
გაღურჩები განა?!

გამოსულხარ არეველად,
ვერ იხარებ, ვერა,
აგრემც, ძირი გაგხოზობია,
ავო სარეველა!...

ყაყარი

წუხელ წვიმაღა, ღღეს ყაყარი
აბიბინღა ყანაში;
გვიხარია პიონერებს,
ყანაში ვართ, განა შინ.

სულ პატარა სიმინდების
ღაშქარია წინ მოელი
ღა ყაყარი შვენიღო, როგორც
უღლსახვევი წითელი.

ნაში მოვა ღღლით აღრე,
ამ სიმინდებს გაწრღის ნაში,
გაწათხუღის წვიმა მოვა,
ღღლით მოვა თუ მოვა ღამიღო,

ყანის ფესვებს ღაახვეღებს,
ღანს აიყრის ღურჭი ყანა,
ღაროები ღაეყრეზა
სიმინდს კაცის მკღავისთანა.

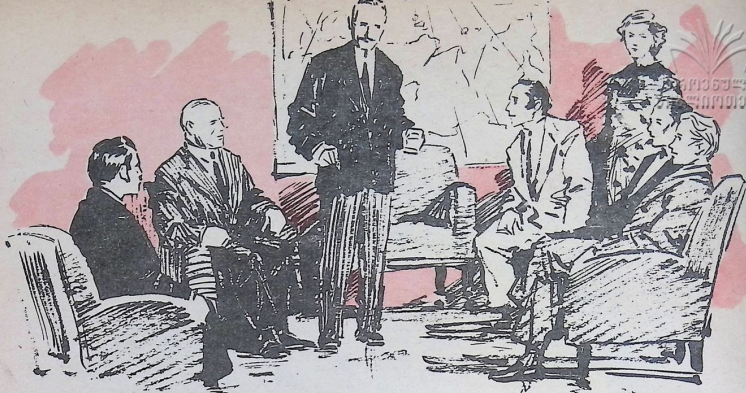
ღაეწაფე სწავღას მარჯვეღი,
გაგახროს უნღა იმან,
სწავღა გაგწრღის, როგორც ყანას
წრღის ნაში ღა ღღლის წვიმა!

მანრა

შენ ღაძვრები მიწა-მიწა,
მწეხ რაღ ემაღები?!.
ყანაში ვართ, მე წაბი-წამ
გეძებ გამაღებით.

ამომწვეღი, ამო წევიღო,
ყანის ფესვს ნუ ღახრაგე,
წე სიყვარულს ამოხვევი,
ქვე მტრულად რომ ღაახვად.

ვერცხლის ხეობის საიდუმლო

როდემ ჩამანძე

ნან. რ. ცუცქერიძისა

პ რ ო ფ ე ს ო რ ი მ უ ს რ ა ნ ე ლ ი

გეოლოგმა რევან ნოზაძემ უეცარი გამოძახება მიიღო მოსკოვიდან. საკავშირო გეოლოგიური სამმართველო იბარებდა სასწრაფოდ: „დაუყოვნებლივ გამოცხადდით მოსკოვში; სასტუმრო „ახტურია“, მე-11 სართული, 212 ოთახი. იქიბეთ პროფესორი მუხრანელი. სსრ კავშირის გეოლოგიური სამმართველო“.

პროფესორ მუხრანელის სახელი რეზომ პირველად ამ ხუთი წლის წინათ გაიგონა, როცა ქანების ქიმიურ შემადგენლობაზე ლექციებს ისმენდა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში. თვალწინ დაუდგა ეს ხანშიშესული, თუმცადა მკვირცხლი და დაუდგარა კაცი, მაგრამ ის კი ვეღარ მოისაზრა, თუ რა საქმე უნდა ჰქონოდა პროფესორს ახალგაზრდა გეოლოგთან, რომლის სახელი კავსაიის მთებზეა არ გაცხდენია. მაგრამ, ასე იყო თუ ისე, მოსკოვში უხმოზბდნენ და მანაც არ დააყოვნა, ექვსი დღის შემდეგ თურქმენული ხალიჩებით დაფარულ საფეხურებს მესამე სართულისაკენ მიჰყვებოდა. სართულის მორიგე კალმა, რომელსაც

ქორფლიანი ცხვირი წიგნში ჩაერგო და გატაცებით კითხულობდა, მექანიკურად ჰკითხა ვისთან მიდიხართ. რეზომ რაღაც ჩაილაპარაკა, მორიგე კალმაც გაურკვეველი ბუბუტუტით უპასუხა, ისე, რომ თავი არც კი აუწევია, და რეზომ გზა გრძელ ტალანში განაგრძო.

ორას მეთორმეტე ოთახის კარი ღია იყო. რეზომ ოთახში კანცელარიის უაილაზე დადგმული პატარა მაგიდა აღინახა. ვიღაც ქალი რემენტონის მანქანით ბეჭდვდა.

— შეიძლება? — იკითხა მორიდებით.

— მოზრძანდით! ამხანაგი ნოზაძე, არა?! გელოდებათ პროფესორი მუხრანელი.

ქალი წამოდგა და წინ გაუძღვა სტუმარს. რევანი გაოცებული მიჰყვა ქალს. მის წინ მძიმე კარი გაიღო, ერთბაშად დიდ დარბაზში აღმოჩნდა.

მარცხნივ, სავარძელში, შუა ხანს ვადაცილებული კაცი იჯდა. რეზომ ამ კაცში მუხრანელი ამოიცნო და გაიფიქრა, რომ იგი ოდნავ მოტეხილიყო. მის პირდა-

პირი ოთხი სავარძელი იდგა და ოთხივე დაკავებული იყო.

— გეოლოგი რევაზ ნოზაძე, არა?— იცნობა პროფესორმა და მკვირცხლად წამოიღო. — ასე და ამგვარად, მეგობრებო, ჩვენი ჯგუფი შეივსო.

მუსრანელმა თვალის მოავლო ოთხ ახალგაზრდას, რომლებიც, ის იყო, სავარძლიდან წამოიღებნენ.

რევაზი იდგა იმ კაცის სახით, რომელიც სიბნელედან ერთბაშად გაჩახახებულ ოთახში შეეგანეს და ჯერ ვერ გაუგია რა ხდებდა მის თავს. მაშინდა გამოერკვა, როცა მხარზე პროფესორის ხელი შეხება.

— აბა, იცნობდით... ეს გეოლოგი სერგეი პეტრის ძე საველიოვი გახლავთ. ფეხით აქვს დავლილი მთელი ურალი... ახალგაზრდა კაცი, რომელიც უკვლავ ახლოს იდგა რევაზთან, სათნო ღიმილით მიეხალმა.

— ეს ივან ალექსის ძე ნაზარენკოა. ოთხჯერ იყო იალტუში, ლარტაფებზე ჯიხვივით დახტის. — ნაზარენკომა გაუცინა რევაზს და კვლავ სავარძელში მოიკალათა.

— აი, კიდევ— გრიგოლ არკადის ძე მარტინოვი, ცნობილი ალბინისტი. მეტივანის შვილია— მამამისი ტივებს აცურებდა ვოლგაზე, თვითონ კი ეშმაკებს დახდეებს მთებში... — მარტინოვის ცისფერი თვალები ნოზაძისა გადაეუბოკა.

— ჩემი კოლეგა, მარკ გიორგის ძე კომაროვი, — შუახნის კაცი წინ წამოიღო და ახალმოსულს ხელი ჩამოართვა.

— მეგობრებო, ჩემი თანამემამულე ალბო უკვე იცანით— რევაზ ნოზაძეა. მის შესახებ ქართულ გაზეთში წაგვიკითხე აქებდნენ, გაბედული და უშიშარი ოქროსმამიებილიაო, ამიტომაც ვიხშიე.

აქ პროფესორი შეჩერდა, თვალბინით ოთახი მოათვალიერა, მერე ხმამაღლა დაიძახა:

— ტანია, სადა ხარ? მოდი!

ოთახში ის ქალიშვილი შემოვიდა, სულ პირველად რომ შეხვდა რევას.

— აი, ესეც ჩვენი ექსპედიციის ყველაზე ახალგაზრდა წევრი— ტატანა ვერგოვლის ასული წამოა. ასე და ამრიგად, თქვენ უკვე იცნობთ ერთმანეთს და მე ბრძანებას ვწერ დღეიდან უახლოესი მეგობრები გახდეთ! — ღმილით დაასრულა პროფესორმა. მერე სავარძელში მოწყვეტილ ჩაეშვა. მასვე მიზამეს სხვებმაც. რევა ტატანას მიერ მოწოდებულ სკამზე დაჯდა.

— ამხანაგო ნოზაძე, — მიუბრუნდა მუსრანელი რევაზს, — ჩვენ მივემგავებებით შუა აზიაში, ცნობები გვაქვს, რომ საბჭოთა კავშირის სახელმწიფო საზღვართან, მთებში, ოქროს მდიდარი საბადოები მოიპოვება. დღემდე ორი ექსპედიცია იყო ამ მხარეში; ერთი უშედეგოდ დაბრუნდა, მეორე კი— პროფესორ მირლიანის ექსპედიცია მთლად დაიკარგა. ჩვენი ექსპედიცია, წინამორბედებთან შედარებით, უფრო გამძლე ბიჭებოთა დაკომპლექტებული, ამისთვის მე პირადად ვზრუნავდი.

პროფესორი ერთ წუთს გაირინდა და შემდეგ შეპარვით კითხა:

— რას ფიქრობთ, გინდათ ჩვენთან წამოხვალა? — ჩემთვის დიდი პატივია, პატივცემული პროფესორი.

— გეთაყვა, ნუ დამიძახებთ პროფესორს, მიწოდეთ უბრალოდ ნიკო, ანდა, უკეთეს შემთხვევაში, ნიკოლოზ ილიას ძე. სროლაზე როგორ ხართ?

— როგორ სროლაზე? — ვერ ვიცი ახალგაზრდა გეოლოგმა.

— ნიშნში თუ კარგად ისვრით, რევოლვერს თუ ხმაორობ? ჩვენ ყველანი ძველი მონადირეები ვართ.

— მეც არა მიშვას, ვისვრი თოფიდან, რევოლვერიდანაც, თუ საჭირო იქნება, ქვემიხსაც გავისვრი.

— მაშ ასე, შევთანხმდეთ: ხვალ მატარებელს სამხრეთისკენ გავყვებით. ჰო, მართლა, თქვენ ახალ მეგობრებთან ერთად მოისვენებთ, სპეციალური ნომერი გეოლოგებია.

პროფესორი წამოიღო და ამით კოლეგებს ანიშნა, რომ დადენიცა და მთავრებული იყო.

კარებში გამოსვლისას საველიოვმა რევაზს ხელმკლავე გაუკეთა.

— ესე იგი, ხვალ მივდივართ ვერცხლის მთებში! — ვერცხლის მთებში?!

— დიან, რა გაგიკვირდაო?

— ჰო, მე სადღაც გამოვია მაგ მთების შესახებ, — თითქმის თავისთვის ჩაილაპარაკა რევაზმა.

— გაგონილი გექნება, იქ ოქროს გარდა ბასმარბაც ბლემბა მოიპოვება, — საველიოვმა თითები დატკაცუნა, — მაგრამ არც ჩვენ ვართ ნაკლები ბიჭები, ჰა, რას იტყვი?

რევამ გაიცინა, ისინი ტალანის ბოლოს, ბუფეტთან იდნენ...

...

მატარებელმა ტაშენტის ვაგზალს მიაკივლა. ექსპედიციის წევრები ხმაურით გამოიშალნენ დერეფანში. მატარებლის გამყოლი— ახანბი, კორფლიანი კაცი ათვალა წუწუნებით ათვალეობრებდა ათახვარი ხარახურით დატვირთულ ადამიანებს. მისი გაოცებული თვალები შუკარად ამზობდნენ— „მეცოლებით თქვენ, სპარალო ადამიანებო, ასეთ ცასპირში რომ ჩავგივლით თავი“.

ვაგონში ცალკაათიფე წლის ახალგაზრდა ამოვიდა.

— პროფესორ მუსრანელის ექსპედიციის წევრები მინდა, — თქვა მან და წვრილი, ირბი თვალები მუსრანელს შეანათა.

— ჩვენ ვახლავართ, ყმაწვილო.

— მაშ, ვიცნობდით, — გაუხარდა უზბეკს, — მე თქვენი ექსპედიციის წევრი ვარ— ბასრან მუხამელოვი.

— კეთილი, კეთილი.

ზუსტად ორი საათის შემდეგ ექსპედიციის წევრები ხკამოდ ჭუჭყიან სახალსებში იხსნენ. მუხამელოვი

მეოთხე ქიქა ჩაის ხვრება და სვენებსვენებით ჰყვე-
ბოლა:

— შეთანხმების თანხმად, ყველაფერი მოვაშა-
დეთ. აქედან ვერცხლის ხეობის დასაწოხსამდე მიგვი-
ყვანს ორი სატირთო მანქანა, შემდეგ სამანქანო გზა
თავდება, სურსათს გადავიტანო ოთხ სახედარზე, რომ-
ლებიც შევიძინეთ თურქმენებისაგან. გამყოლი, სახელ-
რებით, ვერცხლის ხეობის დასაწყისში, მანქანის საბო-
ლოო პუნქტზე გველოდება.

მუხრანელი დაფიქრებული დაპურებდა ჩაის
მოზრდილ ქიქას. უეცრად, შავილის ბოლოში, ხაველიე-
მა თავი ახწია და ხმამაღლა თქვა:

ვ ი რ ც ხ ლ ი ს მ თ ე ბ ი

იმავე დღეს, მიიმედ დატვირთული ორი მანქანა
სამხრეთისაკენ დაიძრა. სამი დღე-ღამის განმავლობაში
ებრძოდნენ ექსპედიციის მონაწილენი უდაბნოსა და
უგზოობას. მეოთხე დღეს, გვიან საღამოთი, ვერცხლის
ხეობაში შევიდნენ. მანქანები მშვიდად მიჰყვებოდნენ
გიჟმაგი მდინარის მარჯვენა სანაპიროს. ტაშკენტში
მგზავრებს ოცდათუთმეტგრადუსიანი სიცხისაგან ოფ-
ლი სდიოდათ, აქ კი შესცივლათ კიდევ.

ბაზანი წინა მანქანაში იჯდა, კაბინიდან ხშირად
ჰყოფდა თავს და თვალებით რაღაცას დაემებდა. ბო-
ლოს ერთბაშად შეჰყვირა:

— კოცონი, კოცონი! ისინი არიან!

საველიემა, რომელიც ამდენ ხანს ძარაში თვლემ-
და, თვალები მოიფშვინტა და შემკრთალმა იკითხა:

— რა აუვირებს ამ ჩვენს მასპინძელს!

— სადღაც კოცონი შენაშნა, — უპასუხა რევაშმა
და ძარადან გადაიხარა.

— დააკვირდით, მეგობრებო, ჩვენი ექსპედიცია
ყველაზე უფრო ინტერნაციონალურია მსოფლიოში.
რუსები, ქართველები, უკრაინელები, უზბეკები... მითა-
რაღა გინდათ?

— ურიგო არ იქნებოდა, ერთი თურქმენიც რომ
შეგვემხანაგებია, — ჩაილაპარაკა მარტინოვმა.

— თურქმენი ვერცხლის ხეობაში დაგვხვდება, —
ღმილით თქვა მუხამედოვმა და ჩაი მოსცა.

— ესე იგი, — დამარცვლა პროფესორმა, — ჩვენ არა-
ფერი აღარ გვაბრკოლებს...

ბაზრანმა კაბინის კარი გააღო, თვალისდახამამე-
ბაში ძარაში აპორტყდა და დაუფარავი სიხარულით
შესაშა:

— აი, ხელმარჯვენე, წერტილივით ჩანს, სამ საათ-
ში იქ ვიქნებით.

მანქანები სულ ზევით და ზევით მიიწევდნენ.
ახლა უკვე გარკვევით ჩანდა ცეცხლის გრძელი და
ფართო ენები. ვიღაცამ თქვა, აღამიანებსაც ცხედავო.
მანქანებმა უკანასკნელი კოლომეტრები აიარეს, აივაკეს,
კოცონს წრე შემოავლეს და ზუზუნითა და ქოშინით
დადგნენ.

პირველად ბაზრანი გადახტა.

— ემეო, თქვენი გამარჯვება იყოს!

ექვსი აღამიანიდან, რომელთაც თავზე მაღალი
თურქმენული ბოხოხები ეხურათ, ორი ბაზრანისაკენ
გამოემართა.

— ვაკოშარვოლი! — თქვა ერთმა და მუხამედოვი
ცეცხლისაკენ ხელკავით წაყუანა.

— ყველაფერი რიგზეა, ამხანაგო ზანგუროვო?—
იკითხა ბახრანმა.

— ყველაფერი, ჩემო ბახრან.

ეს სიტყვები მუხრანელმაც გაიგონა, რომელ-
საც მანქანიდან გადმობტონა უკვე მოესწრო და ახლა
კოლეგების თანხლებით კოცონთან გაჩნდა.

— აცნობდი, პროფესორი მუხრანელი,—თქვა
მუხამედოვმა.

მისალმების შემდეგ მორბეზე ჩამოსხდნენ.

— გამყოლი ორი გვეყოლებათ,—თქვა ზანგუროვმა
და ბახრანს შეხედა,—ამით არაფერი ღამავდება. პი-
რიქით, რაც მეტი იქნებით, მით უკეთესი.

— ჩვეი ერთიც გვეყოფოდა,—მიუგო ბახრანმა.

— თქვენი ნება იყოს.

ზანგუროვმა მხრები აიჩჩია. იმ წუთს მუხრანელმა
რალაც გაიფიქრა და ერთბაშად თქვა:

— ბახრან, ორი იყოს, მით უკეთესი!

მუხამედოვმა კვლავ იკითხა:

— სახედარი, რამდენია?

როცა პასუხად მიიღო—ზუთოო, ცცხლთან შეკრე-
ბილ დანარჩენ მასპინძლებს მიუბრუნდა:

— აბა, წამოდგენენ გამყოლები!

პირველად საშუალო სიმაღლის კაცი ადგა და
მუხამედოვთან ახლოს მივიდა. ბახრანმა მას ბოხოხი
აუწია და ხმადაბლა თქვა:

— ოსმან, შენა?

ოსმანმა გაიცინა. მუხამედოვმა მხარზე ხელი დაჰკ-
რა და თავისთვის რალაც ჩაილაპარაკა.

ახლა მეორე წამოდგა წინ. მუხამედოვმა მასაც
აუწია ბოხოხი და, როცა ორ შავ, ბრიალა თვალთან
ერთად შუბლის მთელ სიგრძეზე გაწოლილი პრილობაც
დაინახა, უცნობს კიდევ უფრო დააკვირდა.

— პრილობა საიდან?

— ბაჩე-ხაკოს კაცების ნაწუპარია!

— ხად დატეგის?

— უღაბნოში, სალოს ოაზისთან.

ბახრანმა მასაც დაჰკრა ხელი მხარზე.

— რას გეძახიან?

— მუჰამედი მქვია.

მასპინძლებმა ტრიალ მინდორზე სუფრა გაშალეს.
შუაში მინდორი ჩაადგეს, ირგვლივ მოხარული
ცხვრის ხორცი შემოუწყეს და ვახშამი გაჩაღდა.

დღითი გულთბილად დამეშვიდობენ კეთილ თურქ-
მენებს და თავიანთ გზას გაუდგინენ. წახვლის წინ ზან-
გუროვმა მუხრანელი გვერდზე გაიხმო და ხმადაბლა
უთხრა:

— თქვენ შედიხართ საშოშოვნაში, ეს ხეობა ჯერ
კიდევ არაა გაწმენდილი ბასმაჩებისაგან. იმ წითელი
ყუთით ხელუწყობარებს გატანთ, გინ იცის, დაგვირდეთ
ეგ ვაშლები—ნუ დაინანებთ წუწკლებისათვის. საქი-
როების შემთხვევაში მენახდვართა მოგახმობდ და-
რან მუხამედოვი გაგზავნეთ—ყველა გზა იცის. ვაფრ-
თხილებთ, თქვენი ექსპედიცია სახელმწიფო სასჯდვის
ახლოს იმუშავებს.

მუხრანელის ხელს თავისი მარჯვენა მოუქირა და
ლაუშადა:

— წარმატებებს გისურვებთ, ამხანაგო პროფესორო!
მასპინძელმა გულკეთილად გადააცნა მუხრანელი
და ექსპედიცია ნელა შეჰყვავა საიდუმლოებით მოცულ
ფერცხლის ხეობას.

წინ მიაბიჯებდა გამყოლი მუჰამედი. მის უკან,
მძიმედ დატვირთული ხუთი სახედარი მიბაკუნებდა,
სახედრისათვის ჩვეული მშვიდი და აუჩრატებელი ნა-
ბიჯით. შემდეგ ოსმანი, ბოლოში—პროფესორი.

უცერად ყველას უურადღებდა ხეობის მარცხენა
მხარემ მიიქცია. არსად ზე, ზურქიცი არ ჩანდა, თვალ-
წინ გაშლილიყო თეთრი, თეთრი მთის ფერდობები.

— კირქვა!—თქვა ნოწაქემ და დააკვირვებით მოავ-

ლო თვალი ხეობას.—ალბათ მიტომ ჰქვია ვერცხლის ხეობა, არა, ბახარა?

—ღაბ, მიტომ ჰქვია.

პირველ ღამეს ბანაკი ორი ათასი მეტრის სიმაღლეზე გაშვენი. პროფესორ მუხრანელს დიდხანს არ მოუხუტავს თვალი; აღტაცებით გაჰყურებდა თიერ ხეობას. ბანაკის ახლოს ზაოთით მიხტოდა გიჟი მღინარე ყველას ეძინა, მხოლოდ პროფესორი მუხრანელი ფხიზლობდა, მშვიდად გაჰყურებდა სახვე მთვარეს და მომავლის გეგმებს აწყობდა.

ღლით აღრე გაიღვიძე, სასწრაფოდ ისაუშმეს და ისევ მარჯვენა სანაპიროს შეჰყენენ. გამყოლებს ეტყობოდა, რომ გზებს კარგად იცნობდნენ, გულდაჯერებით მიაბოტებდნენ, უკან არც იუყრებოდნენ. შუადღისას მუშამელი მღინარის ნაპირას შედგა.

—აქ უნდა გადავიდეთ, ძველად ხიდი იყო, ალბათ დაღმა და ჩაიშალა.

მართლაც, მღინარის გაღმა და გამოღმა, მიწაში ღრმად ჩასობილი მსხვილი მორები ამტკიცებდნენ, რომ აქ ოდესღაც ხიდი იყო.

ოსმანი ერთ მორზე კატახავით ამორტყდა. მერე, რალაც იღბლად გადაჩრჩინო ექვს ფიცარზე გადავიდა და ხმაშალა დაიბახა:

—აქ ბანსაჩები ყოფილან, იმათი ხელიაბა. ფიცრები არაა დამპალი, ხიდი ავაჯაკებს დაუნგრევიათ. ნოჰაძემ ზურგჩანითიდან ალპინისტური თოკი ამოიღო.

—დაღიქი!—შესძახა ოსმანს, მერე, როცა თოკის ბოლო ოსმანმა დაიჭირა, ისიც მორზე ამორტყდა; ფიცრებზე გადავიდა და თოკი ვაღმით აღმართულ მორს მსუკორცნა. პირველი ნასროლი შორს აცდა და წყალში მოადინა ტყაპანი. მეორედ ნასროლი თავზე შემოეხვია.

რეგვაზა თოკი მძღავრად მოჰაჩა და ნელ-ნელა გაქემა ოკ მსხვილ მორს შორის.

—აბა, ახლა შეგვიძლია დავიძრათ. მე იქითა მხარეს გადავალ, თოკსაც წვადიღებ. თქვენ ჯერ სახედრები გაშვობარეთ თოკზე დაიდებულად. არა უშავს, აქ ასე აკეთებენ. მერე თქვენ წამოდიეთ. თუმცა, აჯობებდა, ჩემს მერე მუშამელი გამოუშვათ, იქ მომხმარება.

რეგვაზი გახარაობდა. თოკი ნელა დაიქემა, მღინარისკენ დაეწია, თითქმის წყლის ზედაპირსაც ეკ შეეხო. მერე ისევ მაღლა-მაღლა იწყო ასვლა და ბოლოს მიწაზე გადახტა.

მეორედ მუშამელი წვადია. ისიც მარჯვედ მიიღოდა. ნოჰაძე მიხვდა, რომ მათი გამყოლი სკამოდ მიჩვეული იყო თოკზე სიარულს. მესამედ, რატომღაც ტანია გაუშვეს, ის მსხვილი ზონარით თოკზე იყო ჩამოკიდებული და თითქმის ნახევარი საათი მიცოდილობდა.

—უჰ, ძლივს!—თქვა მან, როცა მღინარის მეორე ნაპირზე გადავიდა,—ეს პირველი შემთხვევაა, მეორედ ალბათ თავისუფლად გადავალ.

მღინარის მარჯვენა ნაპირზე, მორებთან, რეგვაზი სახედრები ჩააყენეს. ის იყო, პირველ სახედარს თოკები შეაგებ და რეგვაზსა და მუშამელს მისი გადაყვანა უნდა დაეწყეთ, რომ გაიხმა ტანის განწირული კიდელი.

მასთან პირველმა მუშამელმა მიიჩინა, მან ნათლად დაინახა ორმეტრანხევრანი კობრა, რომელიც საშინელი სისინით ქალისაყენ მისრიალებდა და თან ორკაბუნას ახვავებდა. მუშამელმა ბოხოსის მოძრობა მოახერხა, მერე მარჯვენაში ჩაბღუჯული კული მძღავრად სტყორცნა გველს.

ქვეყრმაგალი გვერდზე გადაკანდა, მძიმე ბოხოსი ნესვურა თავზე ჩამოეცა. იმავე წუთს მუშამელიც მისწვდა და ორივე სტყორცნა თავში ჩაავლო. გველმა სიბი ტანი აიქინა და სახეში სტყორცნა აცხ. მუშამელმა მოასწრო მისი დათრევა და ქვეყრმაგალის თავი ადამიანის ფეხქვეშ გაბრტყულა.

დამწველმა რეგვაზმა უხერხლოდ გალიმებადა მოახერხა. ტანია გამოხარდა მივარდა.

გამყოლი ილიმებოდა, ორ ოქროს კბილს აჩენდა.

—მაჰ, იცის ბიჭმა! შეხედეთო!—და მან მსხვილნალიანი კუსელი გამოჩინა,—გველს კი არა, თუ საკირო იქნა, ადამიანის თავსაც გასრესს.

მღინარის მეორე მხარეს გაგვის, რომ რალაც მოხდა, მაგრამ სახედრებზე არ ფაოთარკი დააქცადა მათ მეგობრებს, არ იცოდნენ. რეგვაზმა ტურნებზე ხელი მოიბაზრა და წყაღვალმა გასძახა:

—ტანისა თავს დაესხა კობრა, მუშამელმა იგი ფეხით გასრისა.

პროფესორმა ორჯერ კიდეც გაამეორებინა ნათქვამი და, როცა ნამდვილად დარწმუნდა, რომ გველს მუშამელისათვის ფეხზე არ უტბენია, ნება დართო სახედრების გადაყვანა დაეწყეთ.

ექსპედიციის ყველა მოწანილი მალე მეორე ნაპირზე იყო.

ირგვლივ სიჩუმე სუფევდა. ისმოდა მხოლოდ სახედრების ფეხების ბაუენი. ვიწრო ბილიკი, რომელიც თიერ კლდეებში მიდიოდა, სულ ზვითი და ზვითი მიიწყო. ალაგ-ალაგ ბუჩქნარები გამოჩნდა, მერე—მთის კორკოზზე ეწულად აღმართული ნაძვები.

—ერთი წლის წინათ ამ გზით გაიარა პროფესორი მიჩრტინის ექსპედიციამ,—თქვა ოსმანმა. მუხრანელმა ყურები ცქვიტა.

—როგორც შენ ხაიდან იცი ყოველივე ეს?

—მე მოვკლიე ისინი და, ამ გორაკამდე, აქ გაშალის ბანაკი და მერე წვადინენ შორს, მთებში.

—შენ?!—

—მე უკან დავბრუნდი, პროფესორმა თვითონ არ ისურვა, აწი იოლად წავალთო.

—ოსმან!—თვლით გაუხწორა მუხრანელმა გამყოლის,—შენ იცი, რომ ექსპედიციის უკვალოდ დღიარგა?

—ციც, ბანსაჩების საქმეა. მაშინ ისინი მრავლად იყვნენ ჩვენს მთებში.

მუხრანელი მძიმედ მიაბიჯებდა. თვალწინ უდგა პროფესორი მირიოტინი—მალაღი, გამხდარი, მძლავრი აგებულიების კაცი. ამ გზაზე, სწორედ ამ გზაზე გაიარა მან ერთი წლის წინ და საიდუმლოებით მოცული გაუჩინარდა თეთრ მთებში.

მოსახვევში მუჰამედმა სახედრები შეაჩერა.
— აქ გზა აღარ არის,—დაიძახა მან.
ოსმანი სახედრებს შორის ძლივს გაჭერა და მალე უკმაყოფილოდ ჩაიბურღლუნა:

— ბასმაჩებს გაუვლიათ, სულ ჩაუბრტყვიათ.
ის და მუჰამედი სიბ კლდეზე აპორტყდნენ.
— იქით გზა ჩანს,—გაისმა მუჰამედის მხიარული ხმა,—ისევ თოკი დაგვირდება, აქეთ მესროლეთ.

რევანმა კვლავ გაშალა თოკი და მუჰამედს ესროლა. ექსპედიციის წევრები სიბ კლდეზე აიკინძნენ და ნელ-ნელა იწყეს გადასვლა.

მეორე დღეს, საღამო ხანად, ნაძვარში შევიდნენ. პროფესორმა გულმოდგინედ გასინჯა რუკა.

— აი, ჩვენი საბოლოო პუნქტი. ჩვენ ახლა მილიმეტრები გვაშორებს მოზანს, მოვძებნით შესაფერი ადგილი ბანჯისათვის.

მუჰამედმა შეეუღლად გადმოშვერილ კლდეს შეხედა.

— უფროსო, ბანჯისათვის კლდის ძირში ცუდი არ იქნება!

— არა, ჩვენ სხვანაირი ბანაკი გვჭირდება. ბახრანი მე და შენ წავალთ ადგილის შესარჩევად, დანარჩენები აქ მოეწყვეთ დროებით.

გამყოლებმა სახედრებს ტვირთი ჩამოსხნეს და საბალახოზე მიუშვეს. მარტინოვი და ნოზაძე შეშის მოსატანად წავიდნენ. პროფესორი, მუჰამედოვის თანხლებით, ტყეზე გადმომდგარ კლდისკენ წავიდა.

— ჩვენ გვჭირდება არა უბრალო ბანაკი, არამედ ერთგვარი ციხე-სიმაგრეც,—თქვა მუხრანელმა,—დაზღვეული არა ვართ, რომ ხვალ დილით, როცა გავიღვიძებთ, ჩვენს წინ ორმოცდაათი ბასმაჩი არ იქნება.

— გამიგია, აქ ახლოს გამოქვაბული უნდა იყოს,—თქვა ბახრანმა,—თუ ის ვიპოვეთ, საიმედო თავშესაფარი იქნება ავაჯაკების თავდასხმის შემთხვევაში.

— დიახ, თუ ვიპოვეთ! და კიდევ, თუ ის უკვე ბასმაჩების ბუდეს არ წარმოადგენს.

— აქ რაღაცას უძოვია, აი, სახედრის კვალია,—ბახრანმა ჩაიმუხლა და პროფესორს კვალი თითოთ უჩვენა.

— კვალი არც ისე ძველია, აქ ვიღაც ყოფილა ხულ რამდენიმე საათის წინ,—თავის მხრივ დაუმობა მუხრანელმაც.

— ვითომ, ვინ უნდა იყოს?

— ხაოტარია,—პროფესორი დაკვირვებით გაყვა

მუჰამედი ილიმბოლა, ორ ოქროს კბილს აჩენდა.

კვალს, მაგრამ ის შემდეგ კლდეებში იკარგებოდა. დიანანს იარებს, ხან სახედრის კვალს ეძებნენ, ხანაც

გამოქვაბულს, მაგრამ არც ერთი ჩანდა და არც მეორე. შესამჩნევად დაბნეულა. მუსრანელმა გამოქვაბულის შემდგომი ძებნა აშაოდა ჩათვალა და ისევ ბანაკისაკენ დაეშენენ. აქ უკვე ვახშამი მოეშაადებოდა, კოცონს შემოსხლომოდნენ და ახლა ამხანაგების დაბრუნებას ელოდნენ.

— ოსმან, მწყემსები თუ დადიან აქეთ?—იკითხა ბახანამ და კოცონთან ჩამოჯდა.

— აქეთ არა, მაგრამ ამ ხეობის გაღალმა არის ხაოფერები.

— ჩვენ იქ სახედრის კვლი ვიპოვეთ, რას ფიქ

რობ. ვინ იქნებოდა აქ სულ რამდენიმე საათის წინ — სულ რამდენიმე საათის წინ? — სიტყვებსატყვირ გაიმეორა ოსმანმა და დაფიქრდა. — ალბათ ვახშამის რეჟიმ. ბახმანი იქნებოდა.

— ეჰ, ერთი შენიც. მოგცლია. სულ ბახმანი გელოდებდა! — უკმაყოფილოდ თქვა მუჰამედმა. — ბანაკის ადგილი თუ შეარჩიეთ?

— ჯერ არა. ხვალ დილით გავაგრძელებთ სებნას. — უპასუხა პროფესორმა და ცხვირის ხორცის მოჭრა დილი ნაჭერი დაიწყო.

უ ც ნ ბ ი

შუღამისას. მძინარე ბანაკი საშინელმა ყვირილმა წაშოშალა. ყველაზე ადრე ოსმანი გამოფხიზლდა. მას ჯერ შორეული ფეხის ხმა მოესმა. მერე დაგორებული ქვების ხრილი გაიგონა, და ბოლოს უცნაურმა ყვირილმა საჩვენებელი თითი თოფის ჩახმახს ინსტიქტურად მიაკრა. შემდეგ ერთბაშად სირუმე ჩამოვარდა. ბანაკი ფეხზე იდგა, არავინ ხმას არ იღებდა.

— ალბათ მოგვეჩვენა. — თქვა მუჰამედმა.

არავის უპასუხებია. ყველა რაღაც საშინელებას მოელოდა. უეცრად კვლავ გაისმა ხმაური. ხმაური თითქმის შიშის ძირიდან მოდიოდა და საოცარი ხისწრაფით ახლოვდებოდა.

— იარაღი, იარაღი აიხსით! — გაიხმა ბახანანის შემსკრთალი ხმა. საველიეგმა, ის იყო, თოფის ლულა ზევით აღმართა, რომ შთვარის შუქზე ბანაკისაკენ გამოქცეული კაცი დაინახა.

„ბახმანი!“ — გაიფიქრა მან და თავის მსხვერპლი სანიშნოზე დასვა. იმავე წუთს იმ უცნობმა რაღაც დაიყვირა და მას ოსმანის ხმაც მოჰყვა.

— არ ესრლოთ, მგლები მოსდევინ.

შორს. ბურქებს იქით. ორმოცამდე ბრიალა თვალი გამოჩნდა. მგლების ხროვა ეშვებოდა ბანაკისაკენ. მათი თვალები სიბნელეში საოცრად ანათებდნენ.

უცნობმა ბანაკთან მოიბრინა და იმ წამსვე ჩაჯდა.

— ახმელი ბახმანი არაა. პატოსანია. არ მომკლათ. მგლები მომდევინ.

— ცეცხლი გაადვიეთ. — აღიძახა პროფესორმა და. როცა ცეცხლის ენები ცაში დაიკლანა. პირველმა ტყვამ ზუზუნით გაღაიარა თეთრ ლოდებზე. ხროვა ერთ წუთს შედგა, მგლები ჯერ კიდევ არ ფიქრობდნენ

მსხვერპლის მიტოვებას, მაგრამ. როცა ოთხი თოფი კიდევ გავარდა და ამდენივე ნადირი ბურქებში აფართახლდა. მგლები უკანვე გაბრუნდნენ.

ახმელ ცეცხლთან იდგა და შოშისაგან თუ სიცივისაგან განკლდებდა. იგი მთლად ბავშვი იყო, ალბათ თითხმებითავე წლისა.

— ვინ ხარ? — შეაკარდა ჰკითხა ბახანამ.

— მწყემსი ვარ, მამედ-ალასთან ვიყავი შეკედლებული. მცემდა. სულს მხდილა, გამოვექციე.

— ვინ არის ეგ ალა? — ჰკითხა პროფესორმა ბახანანს.

— კულაკია. დიდძალი ცხვირი ჰყავს. ხალხს ყვდებუ. ჯერ კიდევ ვერ მოფერგინებთ კისერი. რას იზამ. ახლა მყარდება საბჭოთა ხელისუფლება. მაგი-სთვისაც მოვიცლით.

— ხომ არ გვატყუებს ყმაწვილი, ბახმანების მოგზავნილი არ იუოს?!

ბახანამ მხოლოდ მგლები აიჩიხა და მერე ახმელს ჰკითხა:

— ბიკო. დღეს შენ ამ ტყეში სახედრით ხომ არ დასეირნობდი?

ბიქმა თვალები ბახანანს მიაკურა.

— დიას. გამოქვაბულთან მემა. იქ მათსწრეს მგლებმა. შეკამეს.

პროფესორმა უფრო სკვიტა.

— იცი სად არის გამოქვაბული?

— ვიცი. — თქვა ბიქმა და იმავე წუთს მისი შემინებული მჭერა მუჰამედის შავსა და ბრიალა თვალებს გაღაეჯაკვა.

— შეგიძლია წავგიყვანო იმ გამოქვაბულში? — გაიმეორა კითხვა პროფესორმა.

— რაღომაც არ შემიძლია, აი. გათენდეს და...

(ბ ა ბ რ ძ ე ლ ე ბ ა შ უ მ ე ლ ე ბ ნ ო მ ე რ ა შ ი)

უდიდესი ცათამბჯენი

არქიტექტურაში ამერიკელი სტრუქტურის მაგნათავარი—86 წლის რეიტერ მუშაობს ახალი ცათამბჯენის პროექტზე. რომლის სიმაღლე 1704 მეტრი, ანუ 510 სართული იქნება.

რეიტის აზრით. ცათამბჯენში მოთავსდება თითქმის მთელი ქალაქი ასიათასიანი მოსახლეობით. სახლის აგება ჩიკაგოში, მიჩიგანის სანაპიროზეა განზრახული. მისი აგებისთვის, რეიტის, ბეტონისა და მინის გარდა, გამოყენებული იქნება ახალი საშენებლო მასალა. სურათზე თქვენ ხედავთ ამ სახლის პროექტს. დახედეთ რა ლილიპუტებად მოჩანან მის გვერდით ევროპის უდიდესი შენობა „ეიფელის კოშკი“ (სიმაღლე 300 მეტრი) და ნიუ-იორკის „ემპაიერ სტეიტ ბილდინგის“ შენობა (სიმაღლე 440 მეტრი).

ცეცხლგამძლე, სითბოს ნელი გამტარი სამოსი. კარგა ხანია ცნობილია. მიგრამ, იგი, როგორც წესი, მასსური, შიშვე მასალისაგან მზადდება და ძალზე ზღუდავს ადამიანის მოძრაობას. აქ კი ადამიანს თხელი, მსუბუქი კომბინიზონი ეცვა. საეკირველი ის არის, რომ ახალი სამოსი მინისა და ალუმინისაგან არის დამზადებული. ხოლო მინა და ალუმინი. ცალკავე, როგორც ცნობილია. საქმოდ იოლად იწვის.

ახალი ცეცხლგამძლე ტანსაცმელი მინის ქსოვილისაგან არის დამზადებული და ზემოდან ალუმინის თხელი ფენით არის დაფარული. ასეთი სახით მიღებული ნაქსოვი, თურმე, თვით საუკეთესო სარკესთან შედარებით. უკეთესად ირეკლავს სხივებს და ამიტომ იყო. რომ თხელ კომბინიზონში გამოწყობილი ადამიანი ასეთი თვისებულად გრძობდა თავს გავარჯერებულ ლუმელში.

წყალქვეშა ცინტერან ცვლის ტანკარს

ფრანგმა ინჟინერმა იუენმა ნავთის გადატანის ახალი საშუალება გამოიგონა. იგი რჩევას იძლევა. რომ ნავთის გადასატანად უნდა აიგოს არა სპეციალური გემები, რაც დიდ ხარჯებთან არის დაკავშირებული, არამედ უზარმაზარი წყალქვეშა ცინტერები. წყალში მილიანად ჩაშლულ ცისტერნაზე ვერ იმოქმედებს ოკეანის ტალღები. ამიტომ მისი კონსტრუქცია შეიძლება ძალზე მარტივი იყოს. ჩვეულებრივი საზღვაო ბუქსირი შეძლებს წაიღოს ასი ათასი ტონა ტვირთი. გამოანგარიშებით გამოირკვა, რომ ასეთი სახით ტვირთის გადაზიდვა ხუთჯერ უფრო იაფი დაჯდება.

მინის ავტომობილი

გასულ წელს გერმანიის ერთმა ქარხანამ ძალზე მარტივი და იაფი ავტომანქანა — გამოიშვა. მანქანის თითქმის ყველა ძირითადი ნაწილი სპეციალური მინისაგან არის დამზადებული. დანარჩენი ნაწილები კი პლასტმასისაგან არის გაკეთებული. ეს ავტომობილი. 15 ცხენის ძალიან ძრავით. საათში 100 კილომეტრ სისწრავეს ავითარებს.

ადამიანი ბავარკმარკმულ ლუმელში

ამას წინათ ერთ-ერთ მეცნიერულ ლაბორატორიაში ჩატარებული იქნა საინტერესო ცდა: თხელ კომბინიზონში გამოწყობილი ადამიანი შევიდა ლუმელში, რომელიც 650 გრადუსამდე იყო გავარჯერებული. დაყოვნა იქ რამდენიმე ხანს და შემდეგ მშვიდად გამობრუნდა უკან.

შეუ

აკადემიკოსი ნინო კახიანი

იურიკა. გომბორის ქედის მწვერვლებზე აქამდე მშვიდად მისინა ნიაგა მსუბუქად ჩამოიქროლა, სამგორის ველს გადაურბინა და ვარჯ-შირქისკენ გაქუსლა.

კახეთის კავკასიონის ვადალმა მზეს სხივი უკვე გაეშალა და ზევით-ზევით მოიწვედა, კახეთის ქედიდან უნდოდა გადმოეხედა საქართველოსკენ და მართლაც. სულ მალე, მისმა ცხრა თვალმა ბრწყინვალე სინათლე მოჰფინა მთასა და ბარს. აბიზინდა ველი თავისი იშვიათი მოკლეღიანი სილამაზით. თიბათვის დასაწყისში მდგრის ველი თავის ვედის სიმღერას. იქნება სწორედ ამიტომაც ასე ლამაზი ვაცისწერას გრძელი, ვერცხლისფერი წვერულვანის მავარი გრძელი ფხა. ნიაგის ქროლაზე რომ ფარფატებს: იქნება ამიტომ იუკიტებიან მწვენე. ჯერ კიდევ ნელდი ბალახის ფოთლებიდან თეროს სისხლივით წითელი, კახურ საბეველას ყვითელი, ქაფუნას თეთრი, ღილიღოს—ცისფერი, ალავერდას ლურჯი, ბეგქონდარას—პირისფერი, კობრჩაილას—ქინძისთავისოდენი, ბამბიქელას მორცხვი ყვავილები; ყამირის მეზობლად გადავიშულა უზარმაზარი ხოდაუნე—მწვენე ხახასა. დათავთავებული ჯეჯილით, რომლის ზედაპირზე ღელავს და ელვარებს მასზე გადავლილი მწეკაბანი *; ყანის პირზე ზოგან და ზოგან, მართალია იშვიათად, მაგრამ მაინც, წითელ დროშასავით ელვარებს ყაყახის გვირგვინის ნაზი ფურცლები. უნებლიედ გაგონდება ბავშვობა და გოგებაშვილის მშობლიური... დედა-ენა.

სისინებს ნიაგი, ყვავილები კი ნაზადა ხრიან თავს და ესალმებიან მთებიდან ჩამოფრენილ სასურველ სტუმარს. მაგრამ, რა მოხდა? უცბად გაიზინდა ყოველი, საღდაც მიიშალა გომბორის ნიაგიც. არ ირხევა არც ერთი ყვავილი. არც ერთი ფოთლი: იქნებ ჩაფიქრდა ველი იმაზე, რომ დღეს უკვე იფინისა და მალე. სულ მალე გადღებულა იგი. მოჩვენებასავით გაქქებიან ყვავილნი. ბალახის მწვენე ფოთლი მოიფშვინდება და ველს ნაკირის ფერი გავლენება. რამ აგრძნობინა ვარგოს ეს? რამ და იმან, რომ უცბად ვავარგარდა დილის ჰაერი, აღმოსავლეთიდან რაღაც სულსმემუთავი სიკბე მოიპრა და

დატრიალდა. თითქოს გახუტებულ თონემ მოხედა კაცი... მაგრამ აი, წუთი და კვლავ ისევ შეიძლება სუნ. თქვა. თითქოს კვლავ გომბორის ნიაგა დაბნეოდა და გიკვირს ეს უცნაურება: ნეტავ რაა, საიდან მოიჭრა?

ფიქრის დასრულებას ვერც კი ასწრებ. რომ ვავარგარებული ჰაერი კვლავ ტრიალებს. ჯოჯობეთის ფერხულს უელის და წუთით ისევ ჰქრება. მაგრამ ეს შელავითი დიღანს არ გრძელდება. სულ მალე, თითქოს ტალა ტალღას მოსდევს. მოჯარად და მოჯარად პაპანაქება, გააქვს მიწას ვარვარი, მზის ვადაწერამდე ანთია ეს ალმური. აღმოსავლეთიდან ჰქრის ნიაგი, მაგრამ ეს გომბორის საამური ნიაგი კი არ არის. არამედ ნიაგია ვავარგარებულ ჰაერისა, რომელმაც ამოფრიატა მიწიდან ოდნავი სინესტე. გამაშრო მცენარის ფოთლი. ღერო. თავთავი, ყვავილი და. მზე ჯერ გადაწვერილც არ არის. რომ ხახასა ჯეჯილის ნაცვლად ვათვთვრებულა. აშრეტილი ყანა დგას გარინდებული და გაქვავებული. უსიკოცლო. მარცვლადუთვარებელი. საღ ვაჭრა თერი. ღილიღო, იონჯა?... ისინიც აქ არიან, მაგრამ ნახევრად უსიკოცლონი. მათაც ჩაქვიდს თავი. დაუქნათ ლამაზი კაბის ფურცლები.

ველზე გადმოიარა იმ ცხელმა ჰაერმა, რომელიც შუა აზრის უღანდობებსა და ევლემში დიზადა და რომელსაც ქვენა ქარს ვეცახით, ჩვენს კარამდე მოატანა. მოატანა და ცოდობარლი დატრიალა: სულ რამოდენიმე საათში გაიანთა შემოუსვლელი ყანა: დოღის პური და თათუხი, ქერი და. შვრია, აუტრუსა ფოთოლი სიმინდს, გამაშრო ყამირი, დახეთკა მიწის პირი. დააქწრა ბალახი. ანდა რატომ არ წამოვიდოდა თავისუფლად. წინ არაფერი დახვედრია: არც ტყე და არც ქალი, არც პატარი ოლე... ესენი ხომ საქართველის აღმოსავლეთ ნაწილში, დღევანდელ ველებს ფარგლებში კარგა ხანია მოსპეს. მოტიტელებს მთა და ბარი: გზა გაუსხნეს აღმოსავლეთის, ქვენა ქარს. ტყე რომ დახვედროდა წინ. იგი შეანდობდა გახუტებულ ჰაერის ელვარებას. შეაფერებდა. ძალს დაუკარგავდა. აქ არსებობს ტყე და ქალიკი მოსპეს და გაანადგურეს ზოგი ამ ცოტა ხნის წინათ. ზოგი ავსლად. ზოგი მტრის ურდომ. ზოგი უეცილობა და სიმბეჭე...

ანის გამო დღეს მარტო ქვენა ქარი აურაცხელ ზარალს აყენებს ჩვენს მხარეს: ახმობს და ანადგურებს ქირნახულს, ბალახს ჩვენი მეცხვარეების ზამთრის საძოვარს. კაცს გრუნტელი დაუვლის ამ საზინველის და ნახვაზე, ისმობა ტყეები მთის ფერღობებზეც.

* ყანის ზედაპირზე ნიაგის მიერ გამოწვეული ღელვა.

ტყე კი განა მარტო ჭევნა ჯარბ ჰალს წენელე ბელა! არა. ტყე ისეთი დიდი სიმდიდრე და საუნჯეა. რომლის აწონვა ჩველებრივი საწყაოთი არ შეიძლება.

როდესაც იკითხავენ, ტყე რა საარგებლობას იძლევაო. სწრაფად უპასუხებენ: ძვირფას ხე-ტყეებსა. საშენს, საავეჯეს, საშეშეს და სხვასო. გარდა ამისა, სხვადასხვა ნაყოფსო: მაგალოს, პანტას, შინდს, ზომბარტლს, ხუნწს, ხურტემლს, მოკეს, ეოლოს, კაკალს, თხილს, წაბლს-წიფელის წიწიზოს, რკოს და მისთანათო: გარდა ამისა ხის ფოთოლსა და ქერქს საღებავისა და წამლეულობის გასაკეთებლად იყენებენო. ეგ მართალია. ამ მხრივ ტყეს დიდი მნიშვნელობა აქვს. მაგრამ ჩვენში მისი მნიშვნელობა კიდევ უფრო იზრდება იმით, რომ ტყე საქართველოში, როგორც მთაგორიან ქვეყანაში, პირველ რიგში ნიადაგის დამცველი, წყლის შემნახველი, მისი თანდათან მდინარეებისათვის მიწყოლებელი, ჩვენი ზომიერი ჰავის შემქმნელი და დამყენებელია, და სწორედ ამისა ჩვენი ტყის თავდაპირველი მნიშვნელობაც.

ჩვენი მთები ტყით რომ არ იყოს აქოჩრილი და შემკობილი, არც ჩვენი ბარი იქნებოდა უცხო ბაღნარად აყვავებული, არამედ გადახრუკული, ნახევარ უდაბნო. ან ნამდვილი უდაბნო იქნებოდა: არ გვეყოფოდა წყალი სარწყავად, ელემენტროსადგურების ასაგებად; არც შესანიშნავი კურორტები გვექნებოდა. არც მინერალური სამკურნალო წყაროები, რომლითაც განთქმულია ბორჯომი, აბასთუმანი, წყალტუბო, შოვი, ჯავა და მრავალი სხვა კუთხე თუ სოფელი, საქართველოში 200-დე კურორტი ითვლება, აქედან 30-მდე საკავშირო მნიშვნელობისა: ჩვენს ქვეყანას განმართელობის სამკედლოს ეძახიან.

ურთველ კი წითან ქვეყანაში საკურორტო მშენებლობა შეუძლებელია.

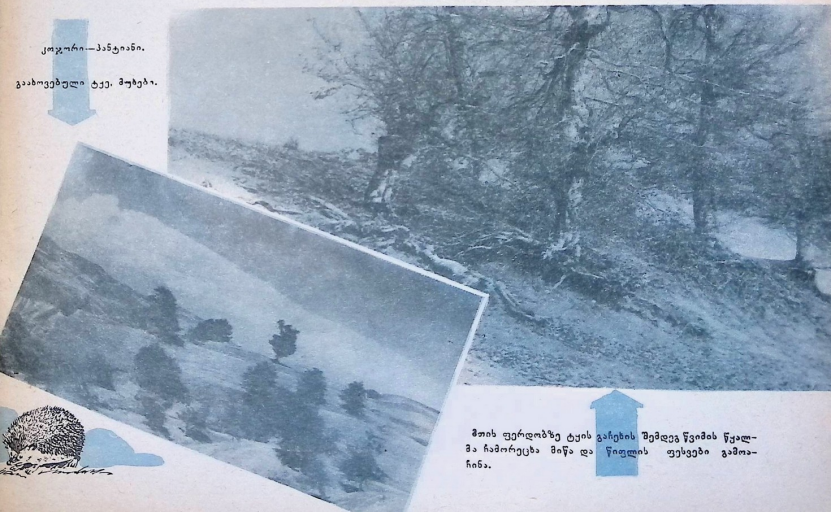
ქართულმა ხალხმა მსოფლიო კულტურის სასაზიკო გაამდიდრა მრავალი კულტურული მცენარის ჯიშითაც. ქართული მეჭერისა, მებალისა და მხენელ-მთესველის მიერ შექმნილია 500-მდე ვაზის ჯიში, 250-მდე ვაშლი და მსხალი, 60-ზე მეტი ბალი, კომში, ქლიავი, დამასხი, ლინდონო, ტყემალი, ალუჩა, ზომბარტი, ხურტემლი, ხუნწი, ეოლო, ცირკველი, ყამბრო, ლღვი, ბროწეული, ხილეულისა და ლამაზად მოყვავილე მცენარეთა გარდა, ჩვენმა მხენელ-მთესველმა შექმნა იშვიათი, ძვირფასი თვისების პურის ჯიშები: თეთრი, წითელი, შავი, ბოლისფერი დიკები, თეთრი დოლი, წითელი დოლი, მახა, ხანღუფი და სხვა მრავალი.

ხილეულის პირველადი ადგილსამყოფელი ტყეა: ჩვენს ტყეებში დღესაც ბევრია ველური ხილეული. ჩვენი წინაპარი თანამედროვე კულტურულ მცენარეთა საწყისებს ტყეში პოულობდა. იქიდან გადმოჰქონდა თავის კარმიდამოზე, უვლიდა, აუმჯობესებდა. არჩედა საუკეთესოს, გამოჰყავდა ახალი, დღემდე არნახული, და მეოცე საუკუნემდე დიდი განძით მოვიდა: მრავალი ჩვენი ჯიში ფრიად ფსომს ჩვენს საზღვრებს გადაღმა, ვაზის ჯიშებიდან - საფერავი, რქაწითელი, ხიხვი, გორულა და სხვა; პურებიდან - თეთრი, წითელი და შავი დიკები, წითელი და თეთრი დოლის პური და მრავალი სხვა.

ტყის ხილეული მცენარეების მოწინააღრება დღესაც კი გრძელდება. განსაკუთრებით ჩვენს მთიან მხარეებში - თრიალეთზე, გომბორზე და სხვაგან. ზოგიერთ ჩვენს ვაზის ჯიშს შემორჩა სახელწოდება: -ტყის ვაზი", -ტყიურა" და სხვა.

კოჯური - პანტიანი.

გაზაბებული ტყე, მუხტა.

მთის ფერდობზე ტყის გაჩეხის შემდეგ წვიმის წყალმა ჩამორტყხა მიწა და წიფლის ფესვები გამოაჩინა.

იქ, სადაც მთის ფერდობზე ტყე ისპობა, ძლიერდება ეროზია—ნიადაგის ჩამორეცხვა. ქანების დაშლა, რის გამოც გასაქანი ეძლევა ლვარცოფებს. თავისებური წარსულის გამო კავკასიონის ქედის სამხრეთი კალთები და მისი ტოტები ციცაბოა, ამავე დროს ისეთი ქანებისაგან არის შექმნილი (ქვიშაქვები, შიფერის ფიქლები, კირქვები და სხვები), რომელნიც ძალიან ადვილად იშლებიან. საკმარისია მთის ფერდობზე ტყე გაიჩეხოს, რომ ეს ფერდობი ლვარცოფის დაუმრეტელ წყაროდ გადაიქცევა. ამას ხელს უწყობს ისიც, რომ ჩვენი მთის მდინარეების კალაპოტი ძლიერ დაქანებულია, მიშველ ფერდობზე წვიმის წყალი ნიადაგში ან სრულიად არ იჭონება. ანდა ფრიალ კოტა. იგი ნიადაგის ზედაპირზე ნიაღვრად მოედის და მდინარის კალაპოტისკენ მიექანება. მდინარის კალაპოტი სულ მცირე ხანში წყლითა და შლამ-ხრეშით

ივსება. ამ აზვებულ წყალსა და მასში გახსნილ მიწას, ქვიშას, ღორღს თან მოაქვს ყოველივე, რაც წინა ხელება: მთის ფარგლებს გამოცილებული მდინარე ვაკის კალაპოტში ვეღარ ეტევა. ამოდის ნაპირებიდან და ჰუარავს ყანებს, პლანტაციებს, ბალ-ვენახებს; წყალდიდობის გავლის შემდეგ თვალწინ იშლება განადგურების საშინელი სურათი: მრავალი ასეული ჰექტარი ან წყლისაგანაა მოტაცებული. ან წარიყულია. გამოკვლეულია, რომ მოტიტელებულ ფერდობიდან წვიმის წყალს 10-ჯერ მეტი ქვიშა და ღორღი მოაქვს, ვიდრე ბალახით დაფარულ ფერდობიდან. ხოლო თუ ფერდობის კალთა შეკრული ტყითაა დაფარული. მაშინ იქიდან ქვიშა და ხრეში წვიმისა და თოვლის ნაყურ წყალს თითქმის სრულიად არ მოსდევს.

ამ რამდენიმე წლის წინად მდინარე დურუჯის მოულოდნელად მოვარდნილმა ლვარცოფმა სოფელ ყვარლის ერთი უბანი ქვიშა-შლამ-ღორღში დამარხა. დურუჯის ხევის ეს ბოროტება პირველი არ იყო და, სამწუხაროდ, როგორც ჩანს, არც უკანასკნელია: 1899 წელს დურუჯმა სოფელ ყვარელშივე დაანგრია 25 სახლი, 29 მოსელი, წარიყა 25 ჰექტარამდე ევნახი, დაახრჩო 7 კაცი. 1906 წელს მან კიდევ უფრო დიდი უბედურება დაატრიალა: კვლავ დაანგრია მრავალი სახლი, მოსელი. დაახრჩო ხალხი. შინაური პირუტყვი, წალეკა და წარიყა მრავალი ევნახი. ბალი, სახნავი და სათიბი. რა ძლიერ ძალს წარმოადგენს ლვარცოფი, ეს იმიტაც დასტურდება, რომ მან მოიღწა ჩამოიტანა უხარბაზარი ლოდი, რომელიც ათას ფუთზე მეტს იწონის.

ასევე აფორიაქა ვაყე ადგილების სოფლები მთის მდინარეზე ყველგან, სადაც ტყეს უღიერად ეპყრობოდნენ. ამ ხუთი წლის განმავლობაში ინდოეთში, ჩინეთში, იტალიაში და სხვაგან, მრავალი სოფელი დაანგრია, დაახრჩო ხალხი, უსახლკაროდ დატოვა მრავალი ათასი ადამიანი, მოლაშა და ღორღით დაფარა აყვავებული ხეობები, უღაბნოთა და პარტახად აქცია მრავალი ათასი ჰექტარი.

საქართველოში თუ არ გავაძლიერებ ტყეების მოვლა და დაცვა, ჩვენს მზარეკაც ასეთივე, დღე მოვილის. ნაკვალად აყვავებული სოფლებისა, ძვირფასი პლანტაციებისა, ზვრებისა და ბაღებისა, ოქროს თავთავიანი ყანებისა - ნახევარ-უღაბნო ან ნამდვილი უღაბნოლა შეგვჩრება ხელში. შეიცვლება ბუნებრივი პირობებიც. ტყე ხომ ბუნების ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ელემენტია.

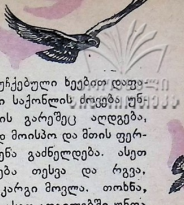
ტყე ჰავის გამათანბრებელია. თოვლი ტყეში, რო-

ბუა.

გორკ ცნობილია, დიდხანს რჩება, ხელნელა დნება და მიწაში იფურცება. აროთქლებაც თანდათანობითა და თანაბრად ზიდება, ტყით დაფარული ზედახეობი არც უტბად ხურდება და არც უტბად ქარგებს სითბოს. ტყეში, ღია ადგილთან შედარებით. საშუალო

ტემპერატურა ზაფხულში უფრო დაბალია და ზამთარში კი მაღალი, ჩვენი მთის ფერდობნი რომ უტყეონი იყოს. დასავლეთ საქართველოში არ გვექნებოდა ის ზომიერი და რბილი ჰავა, რომელიც საშუალებას იძლევა შავი ზღვის სანაპიროზე გავაშენოთ სუბტროპიკული მცენარეანი: აღმოსავლეთ საქართველოშიც ზამთარი უფრო ყინვიანი, ზაფხული უფრო ცხელი და გაუძღისთ იქნებოდა. გაჰირდებოდა ვახსია, ატმისა, გარჯარისა და მისთანათა მოვლა-მოშენება.

ტყე ამდირებს ჰაერს ადამიანისათვის საკირო ნივთიერებებით, განებადი ტყის ჰაერში მერტია, ვიდრე ღია უტყეო ადგილებში. ფისოვანი ნივთიერების სურნელბა აღთიანებს სასუნთქ ორგანოებს, რაც ინტერესურ სუნთქვას იწვევს; ფიჭვი, მუხა და სხვა ხეები გამოყოფენ ფიტონციდებს, რომელნიც სხვადასხვა მიკრობებს ანადგურებენ, ან მათ განვითარებას ანელებენ.

ამ მხრივ განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს წიწვიან ტყეებს, რომელნიც არც ისე ბევრი გვაქვს და, მით უმეტეს, საკიროა მათი თვალისჩინებით მოვლა.

ჩვენს მდიდრები ვართ თეთრი ნახშირით, ე. ი. მთის მდინარეებით, რომელზედაც ჰიდროელსადგურები იგება, ეს სიმდიდრეც მთლიანად ტყეზეა დამოკიდებული. უტყეო ხეობა წყალს ვერ ინახავს. ტყეში დადებული თოვლი 15--20 დღით გვიან დნება, ვიდრე ღია ადგილზე დადებული. ტყის თოვლი ნელა დნება, ამიტომ ლანქარად კი არ იქცევა და ნიადაგს კი არ გადირჩენს ხოლმე, არამედ მთლიანად, ანდა უდიდესი ნაწილით ნიადაგში იფურცება. ასევე, წვიმის წყლის დიდი რაოდენობაც ნიადაგში იფურცება, მიწის სიღრმეში ჩადის. ზაფხულის განმავლობაში დღის სინათლეზე წყაროების სახით გადმოდის და მდინარეებს შედარებით თანაბრად კვებავს. უტყეოდ მოაკლდება წყალი სარწყავ არხებსაც; ჩვენში ხომ ბევრი ადგილია, სადაც ურწყავად ძეძვიც კი ვერ იხარება. სარწყავი ადგილი კი არხის მეშვეობით აყვავებული და აქობილია ბალ-ვენახებით. სახანა-სათესით. მოსარწყავი კილევ ბევრი გვაქვს, მაგრამ წყალი არ გვყოფნის. ჩვენმა მდინარეებმა კილევ რომ დაიქოსო, უბედურება დატრიალდებოდა.

ჩვენს ტყეში ხე თუ მიიჭრება, მხოლოდ ისეთი უნდა მოიჭრას, რომლის მოცილებით სხვა, ჯანსაღი და უფრო ახალგაზრდა ხის მდგომარეობა გაუმჯობესდებდა, ხელი შეეწყობა ნორჩნარის განათებას, ზრდასა და განვითარებას. ჩვენი ტყიდან ხე-ტყის გამოტანა მხოლოდ ტყის მოვლას უნდა ემსახურებოდეს.

ქობიერებული წიფლნარი.

ბევრი გვაქვს ნატყეარი, დაბუჩქებული ხეებით დაფარული ადგილი. ასეთ ადგილებში საკიონლს ქრებენ, უნდა და ავკრასოთ და დიდი მოვლის გაჭრებაც აღდგება, მაგრამ იქ, სადაც ტყე მთლიანად მოისპო და მისი ფერდობი მობრტყლდა, ტყის აღდგენა გაძნელებულია. ასეთ ადგილებში უკვე საკირო იქნება თესვა და რგვა, რამდენიმე წლის განმავლობაში კარგი მოვლა, თიხნა, ზოგან მორწყვა. ჩვეულებრივად, ასეთ ადგილებში უნდა დაეწყოთ ისეთი ხეები, რომლისგანაც აქაური ტყე იყო შექმნილი. მაგრამ ადგილობრივი ხეების გარდა შეიძლება ისეთი უცხოური ჯიშის დარგვაც, რომელიც თავისი ზრდიანობა და სხვა თვისებებით ადგილობრივ ჯიშებს ჯობს და რომელიც ამ ახალ პირობებისათვის გამოცდილია, ან დარწმუნებული ვართ, რომ იფარგებს.

ხეები უნდა დაიარსას აგრეთვე გზის პირებზე, სარწყავ არხების გაყოლებით, მდინარის პირებზე, მაგრამ, საქმე მართლ დარგვა კი არ არის, არამედ ვახარება, გაზრდა, ხის დავაყვავება. ხეს რომ დავრგავთ, თვალყური უნდა ვადევნოთ, მოუუაროთ. სამი—ოთხი ხე რომ ახარო და ვახარო, ეს იმას ნიშნავს, რომ შენს თანამემამულეს სიცოცხლეს გაუხანგრძლივებ. ხელი შეუწყვი იმას, რომ შენი სამშობლო კვლავ ღამაში და თვალწარმტაკი იყოს, ხეების დარგვით და ვახარებით შეაჩერე ჩვენს ტყეში მდებარეობს წინ წამოწევა, მათი ჩვენში დასახლება, ჩვენი ქვეყნის გაუდანობეობა.

უკანასკნელი წლების განმავლობაში საბჭოთა მთავრობა დიდ ყურადღებას აქცევს ტყეების გაშენებას მთის ფერდობებზე, ქარსაფართი ტყის ზოლების შექმნას ვაკეებზე, ტყის მოვლას და დაცვას, მაგრამ ამ დიდ საქმეში თუ მთელი ხალხი არ დაეიარაზეთ, საქმე გაძნელდება.

სამაგორზე, გარეჯზე, შირაქში და სხვაგან რომ ტყის ზოლები შეექმნათ, ქვედა ქარც ალარ აშრიტყვად ყანის ხოდაუნებსა, არ დუუქნობდა ფოთიოსს ვახსა და ატამს, მსხალსა და ვაშლს, არ მორტყუხავდა სათიბ-სამოვარს. მთის ფერდობებზე რომ ტყე აღვადგინოთ, ღვარცოფით არ წალექვდა სოფლები.

ზღაპრები

გლეხი და ვეფხვი

(ვიქტორიანური ზღაპარი)

ერთი გლეხი ბაზრიდან მოდიოდა. ნავაჭრი კალათებში ჩაეწყო და ბამბუკის ჯოხით მხარზე გადაეკიდა. მოდიოდა და მოუხაროდა, კარგად ვივაჭრეო. გზაში შემოაღამდა და გლეხმა ნაბიჯს აუჩქარა. მშიშარა არ იყო, მაგრამ, თქვენც კარგად მოგხსენებთ, ღამე, ტყეში, ათას ფათერაკს გადაეყრება კაცი.
უეცრად შამხნარიდან უზარმაზარმა ვეფხვმა ისეუბრა. გლეხს შეე-

შანდა, კალათები დააგლო და მუხლებზე დაემხო.

— ბატონო ვეფხვო, ნუ შეშვამ! — იყვირა მან, — შემიბრალე! ნახე, რა გამხდარი და გაძქალტავებული ვარ. ჩემვან, აბა, რა სადილი გამოვივა!

ვეფხვმა კბილები გააკრაქუნა:

— კეთილი, არ შეშვამ, თუ ერთ კითხვაზე მიპასუხებ.

— მკითხე, მკითხე, ბატონო ვეფხვო!

— მე ყველგან მესმის საუბარი აღამიანის გონების შესახებ. რა არის იგი? შეიძლება თუ არა მისი

ჭამა? მე არაფერი ვიცი, მოხუცი, შენი გონება უნდა მომცე, მე ის მჭირდება.

გლეხი ეშმაკი იყო და უშაღ მისცა, რომ ვეფხვს ადვილად გააცურებდა.

— თან არ წამომილია, შინა მაქვს, კარაღაშია ჩაკეტილი. ცოლი არ მატანს ბაზარში.

— მაშ, თუ აგრეა, წავიდეთ წამოვიღოთ.

— ეგ როგორ შეიძლება, ხომ კითხე ჩაგქოლეს სოფლებებმა.

— მაშინ შენ წადი და მოიტანი.

— ყური მიგლე ვეფხვო, — დაიწყო შემპარავად გლეხმა, — შენ ხომ კაცი ვერ გენდობა. მე ვშიშობ... ვითოუ მეცე, როგორც კი მივბრუნდები.

— ხა! ხა! აი შე შიშვარა! აჰა, დაიბე ეს ლიანები და ხეზე მიმაბი. ახლა ხომ დამშვიდდით!

ეშმაკ გლეხსაც ეს უნდოდა. მაგრამ მიაბა ვეფხვი ხეზე და გიყვარდეს, ურტყა და ურტყა ბამბუკის ჯოხი. ურტყამდა გლეხი და თან ეუბნებოდა:

— განდა იცოდე რა არის აღამიანის გონება? აი, ეს არის! აი, ეს არის! ახლა ხომ გაიგე, რაც უფიქლა!

მღვდელი და ვირი

(მსხვერპლი ზღაპარი)

ერთ მღვდელს ბოსტანში ვაჭრონდა. ქასთან ვირი ება, რომელიც დღე და ღამ ატრიალებდა ოწინარს და ტუმბავდა წყალს. ვირს რომ დასვენება არ მოპრიანებოდა, მღვდელმა ოწინარს ზანზალაკები მოაბა. როცა ვირი ოწინარს ატრიალებდა, ზანზალაკები უღარუნებდნენ, მაგრამ, როგორც კი გაჩერდებოდა,

ზანზალაკებიც დადუმდებოდნენ ხოლმე. მაშინ მღვდელი თავს გამოყოფდა ფანჯრიდან, შეუთქვდა ვირს და ვირიც კვლავ ეწეოდა ოწინარს.

ერთ დღეს მღვდლის სახლს სამმა ახალგაზრდამ ჩაუარა. ახალგაზრდებს შიოდათ, ჯიბეში კი გახვრეტოლი გროშიც არ მოექვევებოდათ. მათ ვირის მოპარვა განზრახეს. მაგრამ ისე როგორ გაუპარებინათ ვირი, რომ მღვდელს ზანზალაკები დადუმება არ შეემჩნია?

ბოლოს ეს მოიფიქრეს: ერთი მათგანი ქასთან უნდა დარჩენილიყო და ოწინარი მანამ ეტრიალებინა, ხანამ მისი მეგობრები სამშვიდობოს არ გაევიდოდნენ.

ასეც მოიქცნენ.

ახალგაზრდა, რომელიც დარჩა, მთელ ღამეს ატრიალებდა ოწინარს და ზანზალაკებს აუღარუნებდა. ბოლოს, გათენებისას, ძლიერ დაიღალა და გაჩერდა.

ზანზალაკები დადუმდნენ და მღვდელმაც მაშინვე გადმოიხედა

ფანჯრიდან. ვირი აღარხად იყო, ვირის ადგილას მან აღამიანი დაინახა. წამოავლო ხელი უზარმაზარ დანას და ქისაკენ გაექანა.

ხაბრალო ჭაბუკს ძლიერ შეეშინდა, მაგრამ მას ხომ პასუხი წინასწარ ჰქონდა მომზადებული:

ნუ გაგიკვირდება, მამაო!

მიმართა მან მღვდელს, — მე შენი ვირი ვარ! ოცი წლის წინ ბოროტმა ჯადოქარმა ვირად მაქცია და ვინაა წირული ვეუავი მთელი სიცოცხლე ქის ოწინარი მეტრიალებინა, მაგრამ ამაოდ არ ჩაიარა ჩემმა ლოცვებდებამ, ღმერთმა კვლავ დაამიანად მაქცია! გამიშვი, კეთილს პატრონო!

ამ ამბავმა მღვდელი ძალიან გააკვირვა. მან გაათავისუფლა უმაწვილი და უბრძანა — ყოველდღე ელოცა, რათა ისევ ვირად არ გადაქცეულიყო.

მეორე დღეს მღვდელი ახალი ვირის საყილად გაემართა. შევიდა თუ არა ბაზარში, გასაყიდათ გამოყვანილი საკუთარი ვირი დაინახა. შეეშინდა მღვდელს, უტბად აუქცია მას გვერდი და წამოიძახა:

... მეუფა! ვეღარ მომბატუებ! დე, იმან გყუიღოს, ვინც შენი ამბავი არ იცის!

ყველაზე დიდი სიმღიდრე

(თქმარული ზღაპარი)

ერთი ჭაბუკი ხულ სიღარიბეს უჩიოდა:

— ეჰ, რა იქნებოდა, მე რომ დიდი სიმღიდრის პატრონი ვყოფილიყავი! ვიცხოვრებდი არსებინად, — უთხრა მან ერთხელ მოხუცს.

— ბელს რად ემღურე? შენ ისედაც დიდი სიმღიდრის პატრონი ხარ, — უპასუხა მოხუცმა.

— მე ვარ დიდი სიმღიდრის პატრონი? რომ ვერა ვხედავ? — გაუვირდა ჭაბუკს.

— მამ, შენი თვალები რა არი? რას ისურვებდი თუნდაც ერთი თვალის საფასურად? — ჰკითხა მოხუცმა.

— არა, ჩემს თვალებს ვერავითარ სიკეთეში ვერ გაცვლიდი, — მიუგო ჭაბუკმა.

— კარგი. მამ, შენი ხელები მომეცი და ოქროთი აგავსებ, — შესთავაზა მოხუცმა.

— არა, ხელებს ვერ მოგცემ, ოქროს მთებიც რომ დამიღდა.

— ახლა შენც ხედავ, როგორი მღიდარი ხარ. მერწმუნე, აღამიანის ყველაზე დიდი სიმღიდრე — ძალა

და ჯანმრთელობაა. მას ფულთ ვერ იყიდი, — უთხრა მოხუცმა და თავის ზვას გაუყვდა.

თარგმნა შ. დაბასაშვილიმ ნან. კ. მახარაძისა

ცადაწვილი. ტროპიკულ ტყეში ლეგაფერის გრძელნისკარტა მოუჩინდა. ნისკარტი გრძელი ხის ჩაებლუჯა. მიუხალოდა დიდი ხის მთავარ ღეროს. იქ თითქოს უჩინარი არსება შეეგებო. სწრაფად გაითავისუფლა ნისკარტი და ფრთების ტლაშენით გადაეფლო ხეთა კენწეროებს.

ოციოდ წუთის შემდეგ, როცა ტყეში დაბნაელებული მოგზაურები იმავე უცნური სანახაობის მოწმენი გახდნენ. მათ შორის ახრთა გაეკლავა მოცკლა ვახალი.

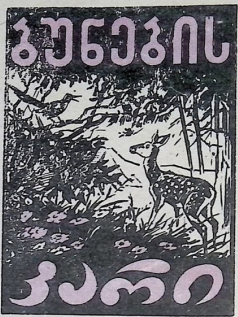
— აბა, ღერბინდი სწრაფად! შესძახ ხანში შესულმა მოგზაურმა და ამ გასსენებამ ყველა გამოაღვიძლა. დალილობაკ დააიწყლათ და შუა ცეცხლზე შემომდგარ ქვაში მოთუხებულ ვახაძი.

აი, ისე მოფრინდა ლეგა ფრინველი. ხის ღეროდან უცებ მოზიარლი შავი ფერის სხეული გამოჩნდა. ორად გაიყო. სწრაფად ჩამოართვა მორგრინდის საქმელი და კვლავ გაუჩინარდა.

— ეჰ, ეს კი ნამდვილი საკვირველებაა. წამოიძახა მოგზაურმა და ღერბინდი თვალებიდან მიიშორა. — პაწაწინა ხერულიდან ნისკარტის მაგარი სხეული ღებულაბს საკვებს. მაგრამ, რა ურთიერთობაშია იგი გაფრენილიან. აბა, რა უნდა ვთქვა!

მოხუცმა მეგზურმა კი გაილიმა და დარწმუნებულნი სიღრნეით უაპო თანამგზაურებს მომხდარი ამბავის დედაარსა.

არა მარტო აქ, ზონდის კენჭულეების ტყეებში, სადაც ახლა ჩვენ ვიმყოფებით. არამედ ინდოეთის გაუკულ ტყეებშიც ბინადრობს ეს ფრინველი. რომელსაც რქანისკარტა ჰქვია. ადრე გაზაფხულიდანვე, როგორც კი დედა რქანისკარტა კვერცხის დასაღებლად მოეშადა, დედალი და მამალი ფრინველი შეერთებული ძალით საიმედო ბუდეს იშპალებენ. ისინი მალალი ხის ფულურის მოძებნიან, ნისკარტი გააღრმავებენ და გააფართოებენ. ამის შემდეგ დედა ფრინველი ხანგრ-

ძლივი დროით შედის ფულურში და კვერცხის დებსა შეუდგება. მამალი კი ფულურის გულდასმით მოლესავს გარედან თიხის, ჩალისა და საყუთარი ნერწყვის ნახავით.

— ისედაც ცხელა და. იმ ფულურში მომწყვედულს რა დღე დაადგება! — სინანულით თქვა ახალგაზრდა მოგზაურმა.

რალა თქმა უნდა. მეტად ძნელია მისი ცხოვრება. რადგან ამ თავისებურ ტყეებში ყოფნა. კვერცხის დებიდან ბარტყების გამოზრდამდე, თენახეიარი გრძელდება. მაგრამ დედა დედაა. სხვანაირად ამ ბრტყებში ფრინველები და ქვე-

წარმალებები არც კვერცხს შეარჩენენ და არც ბარტყებს, მაგრამ ბარტყების მამასაც როდი აწვეს ნაკლები შრომა! მის თენახესის ნაძიხლ იმდენი საკვები უნდა მოიპოვოს, რომ თეთონად იჩინოს თავი და დედა ფრინველიც და პატარობი გაემოკვებოს.

— ეს კარგი, მაგრამ, ბოლოს და ბოლოს, დედაცა და ბარტყებიც ხომ უნდა გამოიღწეონ დღის სინათლზე? — არ ცხრებოდა ახალგაზრდა მოგზაური.

აი. უნდა გამოვიდნენ. იმ წუთიდან. როგორც კი დედა ფრინველი დაიწყებს ამონალის გამოტყვევს, მამლის სთხარულს საზღვარი არა აქვს. ის მამინე. დაუძინებელი მტერივით ეკეთება ფულურის გარედი, ნისკარტითა და ბრტყალებით შლის თავისსავე ნაკეთობას. სურს ჩქარა იხილოს თავისი ოჯახი. სიცხისაგან, პავრის სიმკისისაგან და უშორაობისაგან დაბუთება დედა ფრინველი თითქმის მთლიანად გააუტყუა: ფრთებზე და ბოლოზედა შემორჩენიარამდენიმე ბუმბული. ამიტომ, თავისი ჩვილი ბარტყების მსგავსად, დამოუკიდებელი ფრენა მამინე არც მას შეუძლია.

რამდენსავე დღეს კიდევ გრძელდება მამის უნგარო შრომა. დედა კვლავ ბარტყებთან არის, მაგრამ ახლამე და პაერი მანიც ხელმისაწვდომადა აქვთ. მათთვის ყოველ საათს ახალი სიკეთე მოაქვს. ბარტყეებიცა და დედა ფრინველიც სწრაფად იმოსებიან ლეგა ფერის ჭუმბულით. მორიგეობით იწყება პატარა რქანისკარტების პაერი განავარდება. დედამაც აჩვენებს მათ საკვების დამოუკიდებლად მოპოვებას, აცნობენ მტრებსა და მეგობარებს. რამდენიმე დღის შემდეგ პატარები დამოუკიდებელ ცხოვრებას იწყებენ და, შრომების მიმაძევით, ემბებიან მოპოვებული თაობის გამოზრდისათვის მძიმე, მაგრამ სასიხარულო შრომის ფერულში.

პირველი ნაქანდი წიხნი

ჩინეთის ჩრდილო-დასავლეთით, მინორღონის საზღვრთან მდებარეობს პრივიცია პანსუ აქ მხარეთი წიხნი იზიარებდა მოდის, ამიტომ მისი ძალიან მსგავსი იყო ჩინეთის მისი, იგი მრავალ წელს სადალ იქნება შენახული. ამ პრივიციაში არის ერთი დიდი ქველი—დენხენი. რაზედღე შედის ტემბაშა უფროდ დროში ათობით გამოქვამული გამოტრეს ზოგიერთი მათგანი დაბალი და ვიწროა, ზოგიერთი კი სასახლესა ჰგავს. ერთი წარწერა იუწყება, რომ მიწისქვეშა ქალაქს 361 წელს ჩაეყარა საუფუქლო უფელ გამოქვამულში მუდს ერთი ან რამდენიმე გამოსახულა დგას, რომელთაგან არი, განთქმულია თავისი სოციალისტური ზომით. მათი სიმაღლე 27 მეტრს აღწევს.

გახელ საუკუნეში ერთმა მორწმუნე ბუდისტმა გადაწყვიტა აღედგინა ამ გამოქვამულის ძველი ფრესკები. ამისათვის მან მოიარა მთელი ჩინეთი, მოაგროვა ფული და შედეგად მუშაობს. ერთ-ერთ გამოქვამულში მუშაობის დროს მოულოდნელად კვლავში ყარი აღმოჩინა, იგი ადურით, ცემენტითა და ცარიტით იყო ამოშენებული. კვლევი რუმ დაანერგა. გაეცირებულა მონაზონი მონუსტრობებში (მონუსტრობა—პაპარუსზე ბერგანებზე ან ქალაღზე დაწარალი ძველი ხელნაწერი) პერამდე საესე თათში აღმოჩინდა.

როგორც გამოიკვია, ეს ბიზლითყა, რომელიც ათასობით ჩინური, ტიბეტური, სანსკრიტული და ძველ ბერძნული ხელნაწერებისადა შედგებოდა. დაბალეობა მიეკრძაბებტ საუკუნეში დაუბარბავთ.

აღსანიწავია, რომ ყველა ეს ხელნაწერი ქალაღზე იყო დაწარალი. ეს მასში, როდესაც ეგრეთაში ქალაღზე ჯერ კიდევ არ იყო გამოშენებული.

ყველაზე სარწერის ის იყო, რომ ბიზლითყაში აღმოჩნდა ჩინურად თარგმნილი ერთი ინდური წიხნი, რომელიც მსოფლიოში პირველ ნაბეჭდ წიხნად შეიძლება ჩაითვალოს. წიხნის ბოლოში წერია, რომ ეს ნაწარმოებია დაბეჭდილია მნმ წლის 11 მათის, ოსტატ გან ჩის მიერ. წიხნი ხის ფერებზე ამოკეთალ ფორმაზე ყოფილა დაბეჭდილი.

ღვანობის ძირი მოძრაობის

მეცნიერებამ დაამტკიცა, რომ ღვანობის ტერტი განაწვეტლი იწყება თვალისათვის შეუმჩნეველად. მრავალი წლის მუშაობის შედეგად საბჭოთა სწავლულების ჯგუფებმა შეადგინეს ტექნორი მოძრაობის სიტყვის რუკა, რომელზედაც თვალნათლივ ჩანს, რომ მოს-

კოვის რაიონში მიწის ტერტი უკმაღურადად ოთხი მილიმეტრით იწვევს ქველი. ხელი ლევის რაიონში პირითი, რვა მილიმეტრით ამოდის უფით.

გეოგრაფია, გეოდეზიის კარტოგრაფიის და აეროფოტოგრაფიის ინსტრუმენტების თანხმარობით ამჟამად აშხაღებტ ასეურ რუკას მთელი საბჭოთა კავშირის ტერტორიისათვის.

სახრესათო ფონი

რომ გაღარბეს მთელი ჯოგი, უნდა მოკვლეს ერთი ხარია— ამზობენ პრაზიციელი მუქეშები, როცა სურთ სახრეთი-დასავლეთით, ქალაქ კორუნას მახლობლად გამოღარბეს, არც თუ ისე დიდ მღინარის ფონში გაღვიყვანს საკონილი.

მღინარე, რომლის სიგანე 100 მეტრს არ აღემატება. სავსეა სისხლის მოყვარული თვე ზებით—პირანეზით. ეს მოქნილი მტაცებლები, მშვიდი მელის ხროვის მსგავსად, თავს ენსმან ყოველგვარ ცოტხად არსებებს და აჯალის დასახმამებში სობებენ, ანადგურებენ.

სწორედ ამიტომ არის, რომ მტაცებლები იტყულებული არიან მიმართონ "განართხელ მანერს". ისინი ჯოგიდან შეარჩვენ ყველაზე გამხლარ ხარის და სხვებზე ადრე შეუხვებენ მღინარეში. სწრაფად ამოხოქრდება წყალი სახსხვებლის ირგვლივ, ზედაპირი სისხლი იტყუებება—ეს პირანეზი ტყუობენ... გაუილის სურ რაღაც ათოღე წითი და ხარისგან მხოლოდ ჩინჩი რჩება...

სისხლის მოყვარული მტაცებელი "მოტყუებულია", და ვიდრე იგი იერთობა, მწყემსები ტყარობენ მღინარის ფონში ჯოგი უწებულად გაიყვანინ.

ალანობის საზარე

ჩრდილოეთ კავკასიაში, სოფელ ზემური მახლობლად, საბჭოთა არქეოლოგებმა, თანამედროვე ისტების წინაპართა—ალანთა დიდი სამარის იპოვეს. აღმოჩენილი იარაღი, ქსოვილი, ცხენის მისართავენი ძირითადად ადგილობრივი ნაწარმა და ამ უწყველს ხალხის მაღალ კულტურაზე მეტყუებებს. სამარისა ქსოვილი, რომელზედაც ძველარბეული ერთი რაღაც წარწერაა: მისი წაითი-ბეჯი გეოგრაფიით გერ პოზიხდა ამჟამად მინდინარობს მუშაობა წარწერის აღსადგენად ექსპლექციის მუშაობამ დაამტკიცა მკვლევართა ფირადი იმის შესახებ, რომ ჩვენი წელთაღრიცხვის XI-XII საუკუნეებში აღანეს კონხად ჩამოყალიბებული ფოედალური სახელმწიფო.

მიწისძვრა

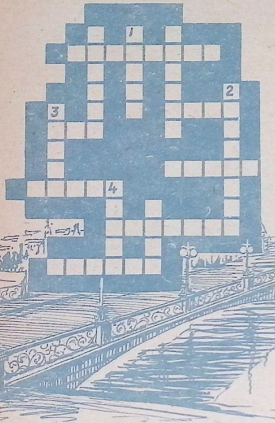
იღვრეთაქტრისადაზარი

ინლოთში ეზაღდებინა ააშენონ მიწისქვეშა ჰიდროელექტროსადგური, რომელიც მიუღს აზიაში ყველაზე დიდი იქნება. სადგური ბომბიდან 250 მილის დაშორებით, სახრეთ-აღმოსავლეთით სახიდაღის ქეღის სიღრმეში აიგება. მიღის გრანიტში მონებული სადგური დაზოგავს ძვირადღირებულ ფოლად-სა და ცემენტის ბუტონტონის ჯგუფირი შეაკავებს მდინარე კონინს წყალს და წარმოქმნის ხელოვნურ ტბას, რომლის მიცულბაა მილიარდ კუბურ მეტრ წყალს აღემატება.

ამ უღიდისი ჰიდროელექტროსადგურის სიმაღლეზე 580 ათასი კილოვატი იქნება. აქ გამოშენებული ელექტროენერჯია უფთავრებად ბომბის მრეწველობას მიზნადება.

გომგარფიული პროსპორდი

1. ევროპის მდინარე; 2. სამხრეთ ამერიკის მდინარე; 3. აფრიკის მდინარე; 4. აზიის მდინარე. მიღებული ოთხი პასუხის მიხედვით, თავისუფალ უჯრედებში ჩასწერეთ მსოფლიოს დიდი მდინარეები.

ლ. ბაგლოშვა

ზარად

ვაზუფულის ყვეილია, კარგად იცნობს ყველა, ვით ზურმუტში საფირონი, მომხნეული ველად. მეროვ კი ზედასათაედ შენს ოცნებას ცხენის, ისეთია თვით უხერგება და ბავშვობა შენი. ერთმანეთის მიყოლებით შეკრიბე და ნახე, შენ მიიღებ გადაშლილი საძოვრების სახელს.

ზ. ამირანაშვილი

ორი თამსაბტში

დასაზეთ ეს ფიგურები ხელის აუღლებლივ. ერთხელ გაუღებულ ხაზს შეირიდ არ გააყოლოთ თანქარი.

სასუბარო ამოცანა

სამმა კატამ ერთი კატა სამი თავი ერთ თავს სამ წუთში რამდენ წუთში შეკება.

ნ. კლიაშვილი

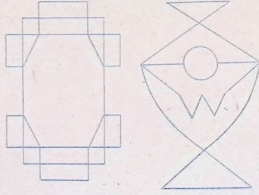
პესნი „ნიონერი“ № 3-ში მოთავსებულ ბასართოვზე

პასუხი „შარადებზე“

1. შარად; 2. არაკი.

პასუხი „გამოცანაზე“

კუთხე კვადრატში უდრის ოთხმოცდაათ გრადუსს.

ბ. დადუა, ა. ძოჩიაშვილი.

რედაქციისათვის შემოსული მასალები ავტორებს არ უბრუნდებათ

ფასი 2 მან.

„ნიონერი“ летний журнал Центрального Комитета ЛКСМ Грузии. № 4, 1958 Тбилиси, Пашаева, 91. Минартов: თბილისი, პლენინის პრ. 91. ტელ. 3-81-85

ლ. 00795, ტრ. 15.000, ხელმოწ. დასაბ. 7/11-58 წ. სტამბის შეჯ. № 194, გამოც. შეჯ. № 99 სავ. კ. ც. ზ. ნაწილად დასაბ. პ/კომინანტი „კომუნისტი“.

რკოს სათამაშოები

აგარაკე უფუნისა შე და რამისკი ზნორი, დავეტირნობლით ტვეში. ეროსელ, დალოლ დაქანცულბი, უშველებელ მუხის ძირას ჩა. მოვსებლით, ჩვენს გარშემო რკოს უამრავი ნა. ყოფი ევარა. თამრიკომ მითელი კალთა ქუდიანი რკოები შეგაროვა და ჩვენს წინ დაყარა, მერე წვეტიანი ლურსმანი მოიბნა, რკო რამდენიმე ადგილას გახვრიტა, ალაბონაზე გიბნეზი ჩარჩინილი ახანთის კოლოფი გამომართო, ღეროები ფუტების ნაცვლად დაუმარა, მერე მოიბნა მომცრო რკო, ახანთის გაბატებული ღეროზე დააახა და კისრის ადგილას რკოში მაგრად ჩაარტო.

— მაგდანას ლურჯა, შეხედე—წამოიყვირა მან და უცნაური ცხოველი ჩემს წინ წამოასკუბა. ძალიან დამანიტრებსა პატარა თამრიკოს საქმიანობამ, მეც დავეხმარე. იქვე შორიალბოს ხავში შევაროვეთ, ზეს სქელი ქერტი ავარით და შინ წამოვიდეთ. აქ კი ნამდვილი საქმე გაჩაღდა. მუყაოს პატარა ნაჭერზე, წეზოს დახმარებით, ხავში დავაწვებთ, ზედ „მაგდანას ლურჯა“ დააყენეთ. კალაღდასიგან უფრები გამოვეკერეთ და თავზე დავუშვებთ, მერე უკონფორი საღებავით შევღებთ. ლურჯას უფრები, ფეხები და თვალბუბი დავუხატებთ.

— ახლა ლურჯას მარწმის ქიმიტით სახეც ზურჯილია აკლია—წამოიძახა ვახარებულმა თამრიკომ.

შე მამნივე მოვიფიქრე, რკოს მოგრობ ქუდები შევარჩიე, ერომანოზეთ ძაფით გადავაპი და „ხარადის“ ზურჯე გადავვიდე. მერე პლასტიკისიდან პატარა მარწმის ქიმიტ დავარჯვალე და „ზურჯინში“ ჩაავადე. ახე გამოვიდა „მაგდანას ლურჯა“, რომელსაც გვაშევილის გორკადივით დამრგვალებული „ზარაბი“ (ჭადრის სახელზე ნაყოფი) შემოხვდა და დიდურა მტად შეაშინა.

ჩქარა „მწვეფის გაგნაც“ წამოვასკუბეთ ხის ქერქზე, გადავბილ ახანთის ხეღლებში ახანთისავე პატარა საღმურის დავებტრინეთ და თავზე რკოს ქუდი წამოვასტრეთ. ჩინებულ ხმებს გამოსცემს ხის საღმური, გაგნას თვითონაც კი უფირს...

თქვენი, ალბათ, გაინტერესებთ „წეროების“ წარმოშობაც. შიო ტანი მანკოლის დიფერიკულ კვირტებისაგან არის გაკეთებული. ფეხები და კისერი კი ახანთის ღეროებისა აქვთ. თავი მომცრო რკოსაგანაა დამზადებული. ზოგი მალდა იტყობრბა: „მივიჩინავენ წეროები“—თბილი ქვეყნებისაქენ.

პაანაქებმა სიცხეა, სოფელში გახვრებულმა მკაა, ეს „ზარბაცი“ კი წამოკორებულა მწვენი მოლზე და ახრინადა ხვრინაფს.

ამ კომპოზიციისში უახსულია სცენა ი. ზაქარაიძის მოქმინადი: „კაკო უახალი“. ზაქარის ვაღა-ტაკებელი, ავადამყოფი მამა „ეხალა ანგარის უბამსა ბატონს“.

შეგობრების, სცადეთ, რკოს ასეთი სათამაშოები თქვენც გააკეთოთ.

